Ч. 173 (15.004). ЛЬВІВ, вівторок 9 серпня 1938. Upłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Кровава битва на баґнети.

ВСІ НАСТУПИ БОЛЬШЕВИЦЬКИХ ПОЛКІВ ВІДБИТІ.

Від суботи у ночі йде вже другий день завзята битва між большевицькими та японськими військами на фронті довжини 4 милі за горби Чанкуфен і Шашаопін, що мають дуже важне стратеґічне значіння і творять немов ворота до Кореї. В ночі зі суботи на неділю йшла завзята битва за горб 52, віддалений 1.500 м. на полудневий схід від Чанкуфен. На цьому відтинку большевицько-японські війська окопалися напроти себе у віддаленні 150 м., на інших відтинках на 200 і 400 метрів. Під Шашаопін гармати обох противників обстрілюються з віддалення 800 метрів. Цілу неділю йшли далі завзяті бої за горби коло Чанкуфен і Шашаопін. У боєвій акції брала участь дивізія совітської піхоти, 200 повзів і 100 літаків, які бомбардували не лише японські позиції, але також села в північній Кореї і залізничий шлях. Крім того барабанний вогонь совітської артилерії був загальніший в неділю, ніж у суботу. Большевицькі літаки кружляли на висоті 2.000—3.000 метрів. Японська артилерія знищила 50 повзів.

Під Суфенго в Манджуко кільканацять совітських вояків перейшло кордон і почали будувати окопи. Підчас боротьби двох совітських вояків згинуло, один попав у полон. Японське міністерство війни оголосило в понеділок в год. 11.25 (місцевий час) комунікат, що недалеко східного манджурсько-совітського кордону піддалося двох совітських старшин. У понеділок рано піддалося двох совітських вояків: один коло Шашаопін, другий недалеко Ґвейчунгін, повіваючи білими прапорами. У неділю в ночі совітські вояки знову наступали на японські позиції під Чанкуфен, але без успіху. Тому в понеділок вранці дійшло до боротьби на баґнети за горби Чанкуфен. Боротьба тревала від год. 2-ої до 6.30, але і цеї боротьби на баґнети большевицькі вояки не виграли і мусіли відступити. Втрати по обох боках величезні. Представник кореанської армії заявив, що всі останні совітські наступи на японські позиції відбиті. Совітська армія не захопила ні пяди землі. Японські літаки ще дальше не беруть участи в акції, що використовують большевицькі літаки і бомбардують села та міста в північній Кореї. Село Кою зовсім знищене. В неділю вполудне два большевицькі літаки обстрілювали з скорострілів місто Кейко на полудневім березі ріки Тюмен, в якому було кількох кореспондентів закордонних щоденників. Влада наказала мешканцям міста і кореспондентам покинути місто. В неділю в год. 2-ій пополудні 20 совітських літаків бомбардувало знову місто Кейко, на яке впав град бомб. Одночасно большевицькі літаки бомбардували залізничий шлях між Аґоші і Сеюкакі, а в неділю вечором бомбардували залізничий шлях між Курісей і Кулігай та село Коґі. Безнастанні налети большевицьких літаків викликали велике обурення між населенням Кореї, яке домагається, щоб японські ескадри літаків протиставилися цим налетам.

НА ЯКИХ УМОВИНАХ ПОГОДИТЬСЯ МОСКВА?

ТАСС повідомляє:

Дня 7. ц. м. амб. Шіґемітсу відвідав Літвінова, який пригадав йому пропозицію з перед кількох днів про перервання военної акції, але японці далі наступають на совітську територію. Японський амбасадор зазначив, що японські війська займають оборонне становище і боронять лише території Манджу-ко. Літвінов відповів, що ніхто не мав наміру атакувати японської території. Амб. Шіґемітсу повторив пропозицію заперестати военну акцію з тим, що війська повинні залишитися на становищах, на яких застане їх договір. Опісля мішана комісія устійнить кордон. Літвінов відповів, що положення на місці може змінитися й обі сторони намагатимуться заняти якнайкорисніші становища у хвилині підпису договору. По довшій дискусії Літвінов висунув такі пропозиції: Военну акцію перервуть з хвилиною, коли обі сторони зобовяжуться не переходити означеної лінії ні не стріляти поза лінію і заберуть свої війська, якщо в хвилині договору будуть находитися поза лінією. За таку лінію слід уважати границю, означену на мапі, долученій до договору в Чунчун. Щойно тоді можна буде привернути статус кво зперед 29. липня. Після того комісія, зложена з представників СССР і по однім від Манджу-ко та Японії приступить до устійнення кордону, означеного договором у Чунчун і в долучених протоколах та мапах. Амбасадор прирік подумати над цими пропозиціями. З черги Літвінов обговорив справу інциденту Ґродеково.

БОЛЬШЕВИКИ ЗАМКНУЛИ ДВА ЯПОНСЬКІ КОНСУЛЯТИ.

Большевицька влада в Хабаровську повідомила у вівторок в год. 16-ій ґенеральний японський консулят, щоб до 48-ох годин зліквідував свої аґенди. Тому члени японського ґенерального консуляту покинули Хабаровськ у четвер в год. 15-ій і виїхали до Владивостоку. Таксамо большевики замкнули японський консулят у Благовіщенську.

Кампанія радикалів проти „Просвіти".

Львів, 8. серпня 1938.

Конструкція Головного Виділу „Просвіти" спіралася віддавна на компромісі між УНДО а радикалами, якщо не на формальному пакті, то на звичаєвому праві. Так було до останніх Загальних Зборів, 11. червня 1936. р. Хоч у підготовчих нарадах до тих Зборів рішено той компроміс зберігти і надалі, проте самі Загальні Збори принесли несподіванку. Показалося, що ідея такого компромісу не має за собою більшости присутніх делеґатів. Свіжа тоді справа Наґуевич причинилася до загострення атмосфери нарад, які — на превеликий жаль — чимало із свого ділового характеру втратили у користь демагоґії. Ми були відразу і тоді і потім далекі від того, щоб похвалювати дикі вигуки, які перешкоджували промовляти старенькому почесному членові „Просвіти" і колишньому українському міністрові, тільки тому, що він — радикал, не могли теж і не можемо з признанням казати про те, як криками не допустили до голосу промовця, який особисто потерпів був від комуністів тоді, коли його деякі молоденькі опоненти ще мабуть не знали про істнування „Просвіти". Однак фактом є, що зрештою Загальні Збори були правосильні і що ті Збори перевели згідно зі статутом Т-ва новий Виділ. До того Виділу вибрали тільки одного члена УСРП, який потім зрікся. І від того моменту радикали розпочали найбільш неперебірливу кампанію проти „Просвіти". Не проти способу ведення отих останніх Згальних Зборів, що його остаточно можна було піддати критиці (у президії засідав зрештою також один радикал); не проти способу, в який націоналістичні делеґати перевалили дотеперішню конструкцію Гол. Виділу „Просвіти"; не проти деяких членів Гол. Виділу і взагалі не проти осіб та їх конкретних провин, — тільки **проти „Просвіти", проти установи,** яка має свою світлу сторінку не тільки в минулому української нації, але ще величезну місію в нинішних і будучих днях. І тому та кампанія наших соціялістів-радикалів стала не тільки одним із найприкріших явищ сучасної внутрішньо-української дійсности, але й чимсь, що просто перечить здоровому глуздові і чого — признаємось — ми не розуміємо.

Ми не всилі зрозуміти тої тактики, яка каже разом з водою виливати дитину, якщо — очевидно — приймемо, що сама ідея „Просвіти" і сама установа, як така, однаково дорога радикалам як і членам будьякої іншої української політичної партії. Тимчасом — на превеликий жаль — з кампанії, що її ведуть радикали, кожний обєктивний глядач мусить винести враження, що вони виходять зі засновку: „коли ми є в Головному Виділі, тоді „Просвіта" є добра, — колиж нас там нема, тоді сама „Просвіта" є кепська, непотрібна і шкідлива і тому треба „Просвіту" нищити". І вони її нищать, роблючи це таким робом, що не минають найменшої нагоди, не лишають ні одного числа „Громадського Голосу", щоб не бити по „Просвіті". Повторяємо: вони не боронять засади міжпартійної консолідації на терені просвітянської установи, вони не критикують поодиноких постанов Головного Виділу, які — очевидно — можуть підлягати критиці, вони не атакують окремих осіб, доказуючи переконливими арґументами, що ті особи опинились не на своєму місці, вони не провадять кампанії за нові шляхи просвітянської праці, не ведуть дискусії на тему ідейних та організаційних напрямних діяльности „Просвіти": вони бють по самій „Просвіті", утотожнюють немилі собі особи з цілою установою, відкидають прийняту у цілому світі

Sygn. akt. VI 1. Pr. 285/38. Wyciąg z protokołu [illegible] posiedzenia niejawnego. Sąd Okręgowy, Wydział VI karny we Lwowie w składzie: SSO. d-r J. Locker, d-r T. Laskowski i d-r K. Ponurkiewicz w sprawie konfiskaty Nr. 153 czasopisma p. t. „Diło" z daty Lwów, dnia 16 lipca 1938 r. do Sygn. VI 1. Pr. 285/38 na posiedzeniu niejawnym w dniu 22 lipca 1938 r. po wysłuchaniu wniosku Prokuratora Sądu Okręgowego we Lwowie postanawia: [illegible] za uzasadnioną dokonaną dnia 16. lipca 1938 przez Starostwo Grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma p. t. „Diło" Nr. 153 z daty Lwów, dnia 16. lipca 1938, zawierającego: 1) w artykule p. t. „Straszna mowa [illegible]" i 2) w artykule p. t. „Nowynky" w ustępie od słów [illegible] do słów „u Stawczanach" znamiona występku z art. 170. k. k., zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §. 21 ust. druk. z 17 grudnia 1862 (Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863) t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 złotych.

Uzasadnienie. Wymienione ustępy podają nieprawdziwe wiadomości o położeniu cerkwi prawosławnej na Podlasiu i w Chełmszczyźnie oraz o postępowaniu organów policji, skutkiem czego mogą wywołać niepokój publiczny. Według §§. 487, 489, 495 p. k. oraz §§. 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący: d-r Locker, w. r. Protokólant: Kowalski, w. r. Za zgodność: w z. Warzeszczak, kier. sekretariatu.

—o—

форму боротьби за свої ідеї на терені даної установи, щоб приготовити собі кращий терен для чергових Загальних Зборів, — лише відраву, з відкиненням усяких скрупулів, підважують саму установу та намагаються здискредитувати її в очах своїх земляків і всіх неукраїнців.

Очевидно, було річчю дискусійною, чи 1938-ий рік проголошувати ювилейним роком „Просвіти". Але над цією справою велись довгогодинні наради, думка такого ювилею таки перемогла, всі українські установи й організації дали на це свою згоду, до почесного й ділового комітету вступило кількадесять чільних представників зорганізованого українського світа. Справа перерішена і треба її підтримати — так каже примітивний громадянський обовязок. „Громадський Голос" думає інакше. Для нього це не ювилей „Просвіти" тільки „ювилей руїнників Просвіти", „не ювилей „Просвіти", лиш ювилей темноти", і тому той часопис веде систематичну боротьбу проти самого ювилею, підрізуючи „Просвіту" морально і матеріяльно. Для „Громадського Голосу", з тим моментом, коли до Гол. Виділу „Просвіти" не ввійшли радикали, — „не істнує ніяка правдива централя „Просвіти", а є тільки „узурпатори". Цікава річ, що на рахунок тих „узурпаторів" записують радикали в полемічному розгоні і ті гріхи, що їх „Просвіта" зробила ще за попереднього Виділу, в якому сиділи радикали...

З такими методами боротьби ми ніяк не можемо погодитися. Це клясичний приклад на стосування у громадянському житті тієї приповідкової засади з часів української державности: „або буде така Україна, як я її хочу, або краще хай не буде ніякої України". Це також клясичний приклад партійно-політичної заліплености, яка параліжує всякі консолідаційні заходи та дає величезні атути в руки прихильникам тези, що неможливо пропаґувати консолідацію, коли ексклюсивність деяких наших католицьких та націоналістичних кол має по другому боці ще гіршу ексклюсивність деяких соціялістично-радикальних кол. Ми були все і є дальше погляду, що не можна ділити громадян на дві категорії: таких, які мають право працювати в українських освітніх та суспільних установах і організаціях, і таких, які повинні найтися поза бортом зорганізованого національного життя. І тому ми були і є за засадою, що члени всіх українських національних партій є під цим оглядом рівнорядні і рівноправні. Але в ніякому разі не можемо погодитися, щоб якнебудь партія або група, втративши в управі якоїсь установи чи організації свого представника, починала валити саму установу чи організацію.

Соціялісти радикали мали у своїх руках філії „Просвіти" у таких повітових осередках: Тернопіль, Коломия, Рогатин, Самбір, Снятин, частинно Городенка. Рогатинську та самбірську філію Головний Виділ розвязав. Але передісторія розвязання тих філій, як також теперішній хаос на терені коломийської філії, вказує, що саме Головний Виділ є прихильником компромісу на місцях: коли дійшло до того, що сам радикальний голова самбірської філії виразно дораджував Головному Виділові розвязати філію, бо його співпартійці не погоджувались на ніякі формули компромісу, і коли у Коломиї за посередницьку місію взявся навіть такий всіми признаний громадянський авторитет, як місцевий декан, — то не можна закидати Головному Виділові тільки злу волю, а себе представляти тільки як жертву непримирности і терору! Коли радикали втратили впливи на такі повітові осередки „Просвіти", як у Зборові, Збаражі чи Яворові, то це питання звязане взагалі з еволюцією українських суспільних рухів та зміною укладу партійно-суспільних сил, а не з політикою Головного Виділу. Сила чи слабість кожної партії не залежить від волі управи одної установи. І було б дуже сумно з тою партією, колиб дійсно її впливи залежали від доброї чи злої волі якоїсь одної львівської централі.

Останній виступ „Гром. Голосу" у справі відкликання прилюдного ювилейного свята „Просвіти" у Львові довів до скандалу, бо дав притоку до злорадости шовіністичної польської преси. Ми булиб дуже раді, колиб той виступ був кульмінаційною точкою непристойної кампанії, яку повинні піддати ревізії відповідальні чинники УСРП. Ювилейний рік „Просвіти" повинен минутися гідно, на славу просвітянській установі. Люди є людьми, помиляються, і ніхто не буде твердити, що й у „Просвіті" нема матеріялу для здорової критики. Але можна з нею підождати до кінця ювилейного року. І можна вести критику так, щоб з неї добро вийшло для установи, а не зло. Критика, якої метою буде знищити установу, стрінеться зі солідарним спротивом всього українського народу. Ввесь український нарід стоїть теж і стоятиме вірно при матері українських установ — „Просвіті".

ік.

Чи прийде до франко-німецького порозуміння?

Одна з найповажніших французьких політичних ревій помістила тепер інтервю з колишнім та без сумніву теж і майбутнім премієром Франції, Пером-Етієном Фляնденом, що заявляє себе в тій розмові великим прихильником французько-німецької угоди.

Скажемо наперед, що пише про нього крайне ліва французька преса:

Тому, що Фляնден є дуже високого росту, отже злобні ліві язики кажуть, що він є з того приводу найбільшим державним мужем Франції. Тому, що Фляնден має два імена Пер, (тобто Петро) й Етієн (тобто Стефан) — отже вони його назвали, знаючи його про-німецькі погляди, довгим „аншлюсовим" імением: „Сайс-Інкварт—Флянден". Скажемо від себе, що Фляնден є золотоустим речником писаної економічної теорії професора Шарля Ріста, того неолібералa, який глядить на інтервенційні державні заходи в ділянці економії ось так: інтервенції держави є час-до-часу потрібні, але чим вони рідші, тим краще живеться всім громадянам.

Флянден є шефом великої центрової партії. Він дуже багата людина та відомий спортсмен. Залюбки він полює в Африці на льви та тигри, а на тенісовій критій площі в Отей (у Парижі) його можна бачити, як грає в ситківку, найрадше між 11-ою та 12-ою годиною ночі — тобто по щоденній праці. Він є батьком четверо дітей, у тім числі, як не помиляємося, має двох підростаючих синів, які, якщо французько-німецька проблема не буде їх батьком полагоджена мировим шляхом — підуть на фронт у найближчій війні. Не кажемо, що цей приватний момент грає ролю в його політичному світогляді, але він без сумніву тяжить на серці кожного французького та німецького батька, який знає, що може причинитися до мира чи війни між цими двома сусідніми великодержавами.

•

Пресова телеграфічна аґенція подала була головні тези Фляндена. Повторимо їх щераз у кількох словах, даючи свої коментарі: Франція це друга по Анґлії світова імперіяльна потуга — 12 міліонів квадратових кільометрів — безмежні заморські багацтва та поверх сто міліоновий людський матеріял. Ставити це все на карту европейських авантур — є на думку Фляндена — чистим божевіллям. Колись була велика імперія еспанців, які — відкривши Америку — замість її пильнувати витрачували свої сили на европейські міжусобиці: на обороні сучасної Бельгії та Італії — тих двох вигідних брам на Англію, Францію та Німеччину. Між Францією та Німеччиною повинно прийти до порозуміння. Франція повинна дати Німеччині якийсь терен до господарської експансії, найрадше в середущій та східній Европі. На закид, мовляв: Німеччина ставши панею середущої та східної Европи розібє опісля і захід, — однодумці Фляндена відповідають, що в сучасній Европі при тій сьогодні шаленій пристрасти націоналізму — ніяка німецька геґемонія не вдасться та що схід Европи теж не піде під німецький політичний диктат. Зрештою, анґльо-французький бльок — Фляնден є виразним анґльофілом — є надто сильний, щоб він не мав свого кінцевого слова при всіх майбутніх подіях на сході Европи.

Однодумці Фляндена думають, що в Европі є тільки чотири великі нації: Франція, Анґлія, Німеччина та в останніх часах вийшла на світову арену Італія.

До всіх інших народів ставляться вони з дуже великою резервою, тому теж всі державні народи східної Европи не люблять ні Фляндена, ні його однодумців.

Очевидна річ, що думки Фляндена не віддзеркалюють офіційної французької політики. Однак їх теж не можна легковажити, тимбільше, що французький премієр Даладіє не є ворожий французько-німецькому зближенню. Однак залишається ще в цілости нерозвязана проблема, як і коли може прийти до такого замирення.

Мимохіть пригадуються слова французького політика, звернені до одного українця підчас пресового бенкету: „Якщо колись прийде до французько-німецького порозуміння, то ді вся та пропаґанда, що вас українців представляє у Франції за німецьких агентів, станe вам несподівано найкращим поручником [illegible] стом до... нас французів."

Але не випереджуймо, без потреби, [illegible]

Юрій Студинський

На рятунок наших скарбів!

ЩО БУДЕ З ЦІННИМИ ЗАЛИШКАМИ ПО ЗРУЙНОВАНИХ ХОЛМСЬКИХ ЦЕРКВАХ?

(Лист із Холмщини).

Холм, в початках серпня 1938.

Два тижні мандрую вже по Холмщині, відірваний від вісток з Галичини. І щойно сьогодні найшов я українську хату, де мав змогу переглянути комплет старанно переховуваного „зачитаного" „Діла" за цілий липень. Перейшло воно — як мені казали — через сотні рук. Що більше! Бачив я вже тут нову, жовту книжечку у польській мові з інтерпеляціями і промовами наших послів і сенаторів в обороні православної церкви. Населення читає її мов біблію, хоча й не для нього вона призначена. Мимохіть хочеться передати її видавцям просьбу: панове, не забудьте прислати таких видань на Холмщину та на Підляшша більше; як би ви бачили, як тішаться тутешні люди, що їхні брати їх не забули...

Про ці всі радости, смутки і леґенди, які повстають серед холмського народу, писав би широко, як би знаття, що залишиться по тому щось більше, як лише біла пляма. Сьогодні хочу ще раз звернути увагу на один фрагмент холмської епопеї, а саме на конечність негайного рятунку цінних залишків по зруйнованих холмських церквах.

Добре сталося, що Галичина й на свій фрагмент актуалій засокальського життя хоче вже звернути увагу. Маю на гадці слушні замітки п. С. Гординського, які знаходжу в одному з попередніх чисел „Діла". Якось прошу, щоб хтось „зі Львова" (так тут кажуть) зайнявся **реалізацією цінних думок - проєктів** автора. При нагоді дозволю собі пригадати, й те що автор помиляється, коли вважає зазив першим. Саме „Діло" в кінці серпня 1937 у великій передовій поставило тоді такі конкретні проекти та відповідні факти видигнуло низку митрополита славного митрополита.

Але це дрібниця, про яку так, мимохідь... Переходимо оце до суті заторкненої... (Сміємо гадати, що пп. цензори дозволять ...

оперувати й деякими фактичними даними, зрештою у виключно культурно-мистецькій площині; факти ці зрештою — відомі вже широко в цілому світі з соймових та сенатських промов).

Число зруйнованих церков відоме. Ті церкви, що згоріли — пропали разом з усім майном і приладдям. Але багато церков влада розбирала, усуваючи в більшості випадків св. Дари та св. образи й ризи. Ці предмети розібрало у великій мірі між себе українське православне населення і переховує по хатах. Автор цих рядків бував у таких інтеліґентських і селянських домах, де цілі світлиці виглядають нині немов церкви й каплиці. На стінах висять св. ікони, частини іконостасів. Зі стелі звисають позолочувані панікадила, а на підлозі цілими купами лежать посkладані важкі оковані евангелія та богослужбові книжки.

Діється так, де населення свідоміше і культурніше. Зате там, де, з ріжних причин, населення інакше, доводилось бачити фраґменти старих вартісних іконостасів порозвішувані на яблунях (Сагринь) і ін. Деякі св. образи, як примір. чудотворну копію чудодійного образу Турковицької Божої Матери поперевозили самі старости й комісарі поліції до етатових церков. Примір. грубешівська деканальна церква — просто вщерть наповнена такими привезеними церковними цінними утенсиліями. Люди з тих сіл, де понищено церкви, побожно передавали багато святих річей до етатових церков „як депозит".

Якщо мова про мистецьку вартість самих знищених церковних будівель — то втрати, що їх понесла українська культура Холмщини — надзвичайно великі. Тримаючись черги за інтерпеляцією посла д-р Барана наведемо по декілька слів характеристики тих найцінніших знищених „обектів".

1): **Церква в Щебрешині з 1184 р.** була двигнена у перше „в камені межирічським воєводою віри руської Андрієм з Горки.

Ще в 1721 році греко-уніятський епископ холмський та белзький — Левицький візитуючи цю церкву, знайшов у ній багато золотих старовинних чаш та срібних риз, забраних спісля в 1793 р. „за винагородою" до Відня. Церкву цю, яка стояла в руїнах і була під консерваторським наглядом, бо практичної вартости не уявляла хочби тому, що в Щебрешині — д. мало православних — розібрали не вважаючи на протести і оборону самих польських культурників — („Діло" про те вже повідомило ще в квітні ц. р.) — як д-р Клюковський та кількох замісьских адвокатів.

2): **Церкви в Замості** не розібрали (як мильно подає інтерпеляція), маючи на гадці дійсно знищену в ночі з 24 на 25 липня правосл. каплицю на місцевому „руському" кладовищі.

Зате камяна церква з 1589 р., в якій у 1720 році під проводом папського нунція Грімальдія відбувався собор греко - уніятської церкви, стоїть до нині, замінена на латинський костел св. Станислава. Проте ця заміна погано перерібленою архітектурою — памяток минулого у цій церкві не зберегла. А була вона памятником — таки ніде правди діти — **толеранції великого польського державника і канцлера Яна Замойського,** що дозволив її збудувати. З найгарнішого царгородського шести-ярусного іконостасу, що був у цій церкві від 1648 р. (Облога Замостя Хмельницьким!) не лишилося ані сліду!

3) Два попередні випадки — це загибіль камяної архітектури. Така доля стрінула й всі деревляні архитвори. Назвемо хочби 2 розкішні, найкращі на цілій Холмщині церкви, знищені в містечку **Тишівцях** біля Туркович. Щастя, що д-р Річинський з Володимира перед самою майже їх загибіллю поцікавився тими памятками й утревалив бодай світлини та коротку розвідку про них. Подібну церкву, що була під охороною воєв. консерваторського уряду в Люблині від 1923 р. — знищили в с. Гребенне.

Такий реєстр можна-би продовжувати дуже довго. Ми навели кілька даних, тільки для ілюстрації.

А тепер черга на висновки, які дозволимо собі сформулувати, як слідує:

1) Не вважаючи на наш минулорічний поклик, Православна Митрополія зіґнорувала цю справу. Тепер, коли вона сама пережила гіркий досвід минулих та сучасних днів — звертаємо їй вдруге увагу на збережені вже тільки **залишки** церковного приладдя. При Митрополії існує — як нам відомо — окремий архів, існує зачаток музею з цікавими експонатами та відділами по всіх епархіях; на чолі музею стоїть визначний фахівець і культурний наш діяч м-р Коровицький. Які їхні пляни? Чому вони не поспішають? Коли появиться відповідна постанова О. Митрополита та всіх епархіяльних Ординаріїв? Коли Правосл. Митрополія витягне консерваторську руку по загибаючі, попеліючі на вітрах і дощах рештки православної церковної культури?!

2) Думка, що її кинув в Галичині мистець С. Гординський, мусить бути зреалізована. Наші музеї мусять вислати — бодай приватно — фахівців, що забрали би (навіть до наплечників) найвартісніше з того, що залишилося. Підкреслюємо конечність нешумливого приїзду фахівців, бо буває й так, що ріжні галицькі юнаки збирають цінні церковні предмети, які їм люди завіряють, та заносять їх до власної хати для прикраси стін приватного дому.

3) Справою рятування холмської старовини слід на випадок труднощів (головно адміністраційного характеру) зацікавити навіть польські мистецькі кола. Бо коли пп. Прушинські бідькають у своїх репортажах про загибіль памяток культури на „кресах" у користь білених награнників при тротуарах, то таки може кинуть і слівце в хосен памяток церковної культури. Чейже саме тут пропадають памятки української культури, які дуже часто мають на собі польські написи.

На Холмщині жарить вогненне, жнивне сонце і люди схиляються у білих сорочках понад ланами. Піт спливає їм зі змучених облич і зрошує чорну землю. Земля піт прийме, то правда, але піт — це призначення тутешнього люду. Його ніколи не забракне на обличчах. Дощі ж і вітри розполощуть викинені на поталу скарби культури. **Роман Гучванович.**

МИХАЙЛО МОЧУЛЬСЬКИЙ. 38

З останніх десятиліть життя Ів. Франка

(1896—1916.)

(З приводу роковин смерти поета).

2000 КОРОН ЗА НЕДОЛАДНИЙ ТВІР

Не знаю, чи охота придобрити духа Міцкевича за статтю „Поет зради", подібно, як раніше поет очистив із своїх закидів Драгоманова у другому томі листів до нього, чи охота заблищати літературним відкриттям, досить, що поета, хоча не вдалося йому видрукувати „Wielkiej Utraty" в „Записках", не покидала й далі настирлива думка випустити псевдо-міцкевичевий твір у світ власним накладом. Ані проф. О. Брікнер ані д-р Г. Біґеляйзен не були всилі переконати поета, що знайдена ним драма не Міцкевича, ані куратор поета, Карло Бандрівський, не мав сили опертися його волі і поет з руїною власної бідної каси, бо вкладом коло 2000 австр. корон видрукував перед латинським Різдвом 1913 р. на дуже добрім папері Wielką Utratę".

Книга під назвою „Адам Міцкевич. „Wielka Utrata". Історична драма з рр 1831—32" вийшла зі вступом, де безграмотний твір якогось польського, можливо таки галицького патріота, названо „геніяльним твором Адама Міцкевича, писаним у часі найвищого розцвіту його поетичної творчости" та „головною окрасою польської літератури" і „незрівнянним зразком політичної драми". До книги додано життєпис Міцкевича, складений зі статті В. Спасовича, взятої з „Энциклопедического словаря Брокгауза и Ефрона", та доповнень з книги Володислава Міцкевича „Живот Адама Міцкевіча" і вибір поезій Міцкевича у Франковому перекладі.

Хоча кожда тямуща, але не злобна людина, вже з переднього слова до „Wielkiej Utraty" могла довідатися, що то хвора уява Франка приказала йому недоладню драму невідомого автора назвати ґеніяльним твором Міцкевича, всеж у польській пресі не обійшлося без образи Франка. Поет читав жадібно все те, що писали тоді з приводу „Wielkiej Utraty" і приймав спокійно лайки та наруги від польських критиків та журналістів, які вважали за образу для ґенія Міцкевича його імя на „Wielkiej Utracie". Але наш поет і далі вірив, що „Wielka Utrata" — ґеніяльний твір Міцкевича і в тому пересвідчені післав її Володиславові Міцкевичеві, синові Адама. Та цей, нагадавши Франкові колишню його статтю про свого батька, як поета зради, з обуренням прийняв дарунок Франка і поглузував собі з нього у листі з дати Париж, 25. січня 1914 року[*]). „Нераз простачки почувають щире зворушення перед карикатурним образом мук якого святого; таке щире зворушення охопило і Вас і завдяки йому Вам видалися нужденні вірші Міцкевичевими. Хайби це зворушення інші творячи чуда, відкрило Вам і русинам Польщу такою, яка покаже себе світові, коли скінчиться її покута" Але Франко й далі дивився „згори" на всякі наруги та глузування і в часі російської окупації Львова ладив нове видання „Wielkiej Utraty" — у німецькій мові. Я бачив у коректі перші листки того видання, що не дійшло до кінця.

[*]) Książka. Warszawa—Lwów, 1914, Nr. 1 i 2.

XXII.
СМЕРТЬ СИНА.

Коли я у 1911 році був тяжко хворий, поет прийшов відвідати мене. Він приніс тоді мені велику коробку свіжих черешень, що з трудом ніс на грудях, придержуючи її хворими руками, поставив її на стіл і сказав:

— Колись ви відвідували мене, а тепер я прийшов відвідати вас... А черешні їжте, вони вам не пошкодять, тільки поможуть...

Поет посидів у мене довший час, питав про здоровля і радив їхати в гори. Потім оглядав мої книги у шафі і йому видалося під кінець несподівано, що полиці в шафі йдуть у далеку темну глибінь. На бажання поета я замкнув шафу, він попрощався зі мною і вийшов.

Попри недугу, треба признати, у поета було ще багато практичного змислу. Хоча в нього були прикорчені руки в ліктях і пальцях, він радив собі, як міг, і робив у місті потрібні покупки для дому. Коли в 1910 р., мабуть у листопаді, заболіла його дружина на гострий нервовий розстрій, він постарався в урядах про всякі потрібні посвідки і сам примістив її в домі для нервово хворих. Там відвідував він свою дружину й коли „мама" — так він її називав — затужила за домом і приобіцяла, що не буде робити йому пакостей, він привіз її сам додому. Дня 7. квітня 1913 року несподівано умер йому найстарший син Андрій, який у часі недуги поета був йому правою рукою і доглядав його, як княнька дитину. Засмучений поет прийшов заpаз зранку до книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка, позичив гроші і сам займався його похороном.

(Докінчення буде).

Свято на горі Маківці!

В ОДНО МІСЦЕ І З ОДНОЮ МЕТОЮ.

Як попередніх літ, так і тепер зійшлись на Маківку непроглядні маси народу. Зійшлись усі. Старі і молоді, батьки і діти, жінки і мужі, бідні і багаті, інтелігенти і селяни, робітники і міщани. Вже з ранку напливали вони з усіх усюдів, з ріжних земель, ріжними дорогами, ріжними стежками, ріжно влягнені, ріжні виглядом, ріжні вдачею і ріжні поглядами. Проте зійшлись вони **в одне місце і з одною метою**.

Що зєдинило їх? Щож примусило їх покидати хати, товктися милями фірою, чи прямувати пішком? Чим сяють ті всі, хоч сумовиті, лиця, почорнілі від утоми, примащені порохом і потом? Чому блистять умучені, невиспані очі? Чому простуються спини, твердnуть мяза, поважніють лиця?

Тому, що станув перед ними дух героїв, овіяв їх своїм подихом, зединив їх, двигнув, підсилив умучені тіла, поршив притуплену волю, наповнив їх серця вірою. Сказав він їм, що нарід з такими синами не загине.

І зійшлись вони всі. Зійшлись, щоб віддати поклін Героям, що своєю смертю оживили їх усіх. Своєю смертю дали життя духові і вірі, дали життя ідеї, за яку дали свою кров і поклали життя. Їхня смерть згуртувала тих людей.

Зійшлись такі, що вже були. Зійшлись такі, що вперше. Зійшлись такі, що самі тут свою кров полишили і такі, що тут боролись, і такі, що своїх тут мають. Зійшлись, щоб ще раз поглянути, щоб вперше побачити, щоб своїми слізми землю зросити. Зійшлись, щоб розказати, почванитись і других повчити. Зійшлись — бо мусіли.

МАКІВКА ОЖИВИЛАСЬ...

Ще вчора сумна, тиха, здавалось нежива, Маківка — ожилась. Ріжноманітні гурти народу уставились, утихомирились. Прислухаються непорушним, тихим хрестам, гробам. Чому вони такі тихі? Чи мертві? Ні! Вони живі! Від них йде життя. Вони тихо шумлять, неначе шепочуть, неначе питають... „Чи добре зробили? Чи не на дармо?... Дайте відповідь! Таку, щоб рівна була нашій жертві!..."

Слова молитви пливуть далі. Дерева тихо шумлять, неначе співають заколисну пісню героям. Вони й сплять, відпочивають. Відпочивають по великому ділі...

На вітрі мають прапори. Уставлені при вході. Впорядчики біля них вдержують енергійно лад. Нарід напливає. Спокійно, здисципліновано. Один за одним надходять походи з хоругвами і вінками з доокружних сіл. Ті з хоругвами стають біля гробів, ті, що несли вінки, залишають їх, і всі стають в уладні ряди. Молодь Тустанович держить шпалір і нікого не перепускає. Хоч здається, це непотрібне. Зібрані, розуміючи повагу хвилини, самі вдержують порядок і не товпляться.

Сходяться священники з усієї околиці. Сходяться ще й гості, що приїхали в останній хвилині поїздами. Заслуговує на окрему увагу прогулька з Рогатинщини, в якій між іншими трьох учасників геройських змагань. Прогулька численна, поверх 60 осіб. Починають сходитись і найближчі мешканці.

Злучені сільські хори грімко співають. Вибиваються головно мужеські голоси, що відбиваються від узбіччя як колись стрілецька боєва пісня.

МОЛОДИЙ ЛІС...

Маківка...

Дивна ця гора. Зі старих дерев тільки стовбурі, що їх порозривали колись ґранати. На шпилі гори кілька старих смерек, решта це вже молоде, що не видало страшної хуртовини. Якийсь старий, 60-літній, учасник боїв розказує про героїв і не пізнає терену. Він тут вперше від памятних днів, а це вже чверть століття. Старе загинуло. Молоде буйно розвинулось, якби нагадувало, що нічому немає кінця...

МОЛЕБЕН ЗА ГЕРОЇВ.

Ще молитви!... Зявляється промовець. Пливуть слова, нагадують минуле, кажуть про сучасне, загрівають на майбутнє. Згодом молебен за Героїв. Лиця зібраних ще більш поважніють. Дехто втирає сльози. Сонцеві це байдуже. Весело гріє, припікає. Легкий вітерець шумить, порушає хоругви, прапори. Здавалосяб, дух героїв оживлює їх. Десь далеко грюкоче грім. Мимохіть тягне зір в даль, чи це не відгоміни ґранат!

Со святими упокой... Слова пісні приводять до дійсности... Душу раба твоего... Це були раби. Раби Великої, Святої Справи. Не поклонились нікому, нічому. Тільки Їй. Ідеї.

Вічная память... Це вже кінець. Пісня врізується в серце, в душу, в кров. Припиняє віддих, витискає сльози. Є такі, що не стримались. Плачуть...

ВЕЛИКА ЖЕРТВА...

Знову промовець. Грімкі слова лунають наче дзвін. Бє із них молодість, запал, життя. Хоч говорить про смерть. Слова його притягають очі, приковують слух. Ніхто не ворухнеться. По[...] дих героїв прикував усіх. Промовець говорить про Велику Жертву. В імя Віри, Любови.

Скінчив. Десь починають співати. Впорядчики опановують рух. Відводять запла[...] хлопчину — згубив своїх. Не диво. В цьому ро[ці] сила народу. У двоє більша, як минулого. Чи [...] консолідація? Коби так! Безумовно бажають [со]бі її тутешні могили.

Починають розходитись. Спокійно, [...] гом, гуртками і одинцем. Не хочеться покид[ати] святого місця. Лишати могутні гори, зро[шені] червоною стрілецькою кровю, зволочені [...] тілом, присипані білими кістками. Ще один по[г]ляд на бідненькі гроби, на простий березовий хрест. Коли тут стане памятник, гідний Геро[їв]...

Талей Чорний.

•

На жаль ціла прогулька зі Львова [...] ша Соколи, з незалежних причин не могла [д]остатися на Маківку. Довідуємося, що спеціально найнятий для тієї прогульки автобус, завернула поліційна стежа з Перзенківки. Автобус [...] віз тоді прогульковців над став у Янові, де вони пробули до вечера.

Що писало „Діло" 50 років тому.

Пятниця, 10 серпня (29 липня) 1888.

УНІЯ В РАРАНЧІ.

„Буковинський уряд дозволив, щоб у Раранчі поселився на постійне греко-католицький сотрудник парохії в Боянах. Преосв. єпископ Юліян висилає до Раранча о. А. Войтіховського, сотрудника з Устя Зеленого.

ЦАР ЗАДОВОЛЕНИЙ.

„З Петербурга повідомляють, що цар кілька разів заявив, що він дуже вдоволений з зустрічі з царем Вільгельмом. В Петербурзі починають вірити, що кн. Бісмарк справді бажає мира з Росією".

МИРНИЙ НАСТРІЙ.

„На бенкеті у льондонського льордмера, виданім в честь англійського кабінету, мав президент кабінету льорд Сальсбері промову, в якій так пояснив теперішню політичну ситуацію: „Взагалі щодо заграничних справ панує мирний настрій. З більшим як колинебудь довірям можу сказати, що метою всіх монархів є: забезпечити незакаламучений мир".

ВЕЛИКАНСЬКИЙ ҐЛЬОБ НА ПАРИСЬКІЙ ВИСТАВІ.

„Два французькі інжинири ладять на виставу ґльоб, що буде мати сорок метрів обводу, а що він є 40-міліоновою частиною цілого обводу землі, то цілий ґльоб буде міліоновою частиною землі. Нільтри будуть представлені в міліметрах і всі географічні подробиці відповідно до своєї величини. Париж займе на цьому ґльобі простір одного квадратового центиметра. Цілий цей ґльоб порушатиме відповідний механізм відповідно до оборотів землі".

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС „ДІЛА" Ч. 19.

ДОРА ВАНЬО. 3

Чутливе серце.

(Докінчення.)

Кравчиня хотіла себе виправдати, щоб не вразити клієнтки.

— Якщо я відважилась натякнути на ту „ощадність", то мала на думці не видавництво гарної літератури, а господарські книжки, що їх теж ваш муж видає. Люди кажуть, що на цьому можна ще й нині в наших бідних часах зробити маєток. Та яке мені до цього діло?

— Но, правда. З господарської літератури деськолись нам щось капне. Але маєток? Можна сміятися. Чи може маєтком ви схочете назвати оцю нашу одноповерхову буду? Звичайно, люди вміють числити чужі приходи, та не знають розходів. Ви може навіть не знаєте, що я крім наших найконечніших видатків мушу посилати мамі що місяця десять золотих. А інколи навіть і більше. А у світі якось мусимо виглядати, відповідно до нашого становища. От, хочби й тепер. Коби скінчилось на торбинці. До цього ще потрібні нові мешти, капелюх, рукавички, шаль і безліч інших дрібничок. Ага! Де мені піти за капелюхом?

— Гарний вибір мають пані добродійка у Міки.

— Но, знаєте, у справах одягу годі так демонстраційно показувати свій патріотизм. Може порадити ще Бережницьку чи Мак, чи може ще кого? Та дарма. Я, здається, до смерти залишуся вірна своїй Шалкевичовій. Яка в неї культура! Як зі смаком уладжені сальони! Там, як тільки що візьмеш на голову, то відчуваєш шик, елеґанцію. А щож можуть вам дати наші бідаки?

— З тим я не можу погодитись, пані добродійко. Адже наші модистки теж бували у світі і теж мають освіту. Хтож може стати їх клієнтками, як не ми самі?

— В тому, дозвольте мені мати своє окреме становище, з якого я не мушу сповідатись перед кожною швачкою.

— Я прошу дуже вибачити мені, я не думала вразити пані добродійки! Але, коли пані добродійка показались настільки ласкаві, що радилися мене у справах одягу, то я відважилась.

— Но, нехай на цей раз буде вже досить того доброго. Мій капелюх мусить бути надзвичайно модний і дозвольте, що я собі сама дам раду з його вибором. Отже дуже прошу: в середу зранку принесіть. Та не забудьте про ті всі поправки, що ми про них говорили. А що до мого патріотизму, так знайте. Я усім знайомим поручаю тільки наші фірми. Але сама не можу всього у них купувати, бож ви знаєте, що я маю індивідуальний смак. До побачення, пані Таранова в середу. Жду вас нетерпеливо.

Пані Ніна йде отвирати вхідові двері та кравчиня не рухається. Так і слідно, що радаб ще щось сказати та не сміє. Якось так мнеться в собі і йде, не йде.

— А! Ви ще мабуть щось хочете мені сказати? Прошу. Відважно, тільки коротко, бо в мене мало часу.

— Я хотіла ще... Ласкава пані. Може пані пригадують собі, я вже нераз говорила. Моя доня здає саме матуру...

— А? Так? Певно має велику трему? Потіште її, що матура тільки перед тим така страшна, а крім цього вона-ж сильна учениця, ще й інші товаришки підготовляла. Я вже теж колись здавала. Побажайте їй від мене найкращих успіхів. Хай дуже тим не переймається. Адже професори теж люди!

— Алеж бо, пані добродійко, справа в тому, що при матурі обовязує чорна сукня, а вона її не має.

— Ага. Ви бажаєте моєї поради, чого набрати на сукню, чи як вшити її. Отже, хоча в мене не мало часу, але якось вже постараюся по[мо]гти вам своєю порадою. Подайте мені ті [жур]нали, що маєте в руках. Думаю, що разом вдвійку якось скоріше виберемо.

— Алеж ні, пані добродійко. Я зовсім не маю наміру нічого шити. В мене нема грошей на купно матерії, а тільки... Я тільки хотіла попросити паню добродійку відпродати мені ту чорну сукню, що я шила минулого року. Здається, пані добродійка вже її не носять.

— Щооо? Ту м о ю сукню малаб убрати ваша донька до матури? Це, знаєте, вже граничить з нахабство. Я-ж плачу вам за кожну найменшу дрібничку, а ви ще чогось такого вимагаєте від мене?

— Ні, пані добродійко. Я не думала [...] дурно. Я хотіла...

— Но, знаєте. Требаб мені пошукати [...] вихованої кравчині. Ваша донька малаб [ходити] в такій саме сукні, в якій ходжу я? Хіба [ви не] маєте, що я для вас ховатиму у шафі [...] ре барахло. Я вже й забула, коли [...] її якомусь ґанделесові. Ще й того не [...] за кілька стібів голкою так добре [...] вам плачу і ще сукні додавати!

— Та я, пані добродійко, хотіла [...]

— Досить! Мені зовсім нецікаво знати, що [ви] думали! На всякий випадок вам кажу [...] або працюватимете для мене, як досі, без [та]ких надзвичайних додатків та будете [...] про ту віддаль, яка є між нами або [...] і сьогодні розпрощатись.

— Пані директорово! Дуже вибачте [...] моя донька...

— Розмова скінчена. Прошу принести сукню і рахунок в середу. [...] знаю, чи зможу вам заплатити все зараз [...] щось там на всякий випадок дістанете. До по[]бачення пані Таранова.

— Цілую руці.

Батьки і діти під прапор „Просвіти"!

Сторінка без політики.

Тайна трьох завіщань.

Агенція Аваса повідомила перед кількома днями з Буенос-Айрес, що там потягнули до судової відповідальности під замітом сфальшування завіщання маркіза Іва Борнера та його жінку, з дому графиню Гіпевіль. Слідчий суддя з Буенос-Айрес дав наказ їх арештувати, одначе тому, що маркіз та його жінка постійно живуть у Парижі, то аргентинський суд мусить їх уважати втікачами. Ціла справа виглядає так:

Аргентинський міліонер.

Ще 12. лютого 1931 р. помер у Парижі аргентинський міліонер Рікардо Ґарсія, який залишив по собі величезне майно. Ґарсія аргентинець із походження вродився в 1860 р. на чердаку англійського пароплава „Мерсей", іншими словами на бритійській території й тому теж він став бритійським громадянином. Цим громадянством чванився він ціле своє життя.

Ще батько Ґарсії замешкав був у Бордо, де вів великі купецькі діла. Рікардо Ґарсія теж мешкав у Бордо розбудовуючи далі батьківське діло.

В 1888 р. він оженився з француженкою, одначе скоро повдовів і оженився удруге з багатою полуднево-американкою. І друга жінка теж доволі швидко померла.

Побут у Парижі.

Після смерти другої жінки Ґарсія зліквідував усі свої діла й перенісся до Парижа та замешкав в Отей. Він вів дуже самітне життя, при ньому були старі слуги, зі своєї рідні він удержував звязки лиш із двома своячками Обер-Арно, які мешкали в Буенос-Айресі. В Парижі Ґарсія познайомився ближче лиш із двома жінками з товариства: Марією де Гіпевіль та її сестрою маркізою Борпер.

Після смерти аргентинського багача виявилося, що було аж 3 завіщання. Перше завіщання було зладжене в 1920 р. і відтак уневажнене з усіми потрібними формальностями в нотаря. У другому завіщанні, зладженому короткий час перед смертю, 21. січня 1931 р. старий міліонер записав ціле своє майно двом згаданим вище своячкам, зобовязуючи їх виплатити більшу суму старим слугам. Вкінці третє завіщання було зладжене 10 днів після першого на 12 днів перед смертю. В тому третьому завіщанні Рікардо Ґарсія залишав своячок без нічого та записав ціле майно Марії-Тересі де Гіпевіль і маркізі Борпер, зобовязуючи їх виплатити згадану вже суму старим слугам. Це останнє завіщання признали теж за важне й оті француженки стали власницями спадщини.

По семи літах.

Якийсь час пізніше виринули сумніви, що до правдивости третього завіщання. Аргентинські своячки міліонера почали справу про сфальшування завіщання. Справа проволікалася і щойно 8. червня ц. р. суд у Буенос Айрес признав третє завіщання сфальшованим та обвинувачував марк. Борпера і його жінку у сфальшуванні завіщання у свою користь.

Слідство устійнило, що третє завіщання було писане по французьки, хоч Рікардо Ґарсія писав виключно по еспанськи. В тому завіщанні є теж багато неясних точок — воно дає доручення про майно і приходи, яких Ґарсія ніколи не мав. Вкінці лист, у якім находилося завіщання, було вислане поштою щойно 12. II. 1931, значить аж в кілька годин після смерти Ґарсії.

Новий ворог Америки — „маріхуана".

Американська поліція веде тепер гостру боротьбу з торговцями наркотиків, які впровадили у продаж нову отруту „маріхуану", якою масово затроює себе американська молодь. 31. м. м. нюйорська поліція спалила 1.500 кг. „маріхуани", тієї рослини-дурману, що так швидко поширилася у Злучених Державах. Спалену отруту оцінюють на 125.000 долярів.

Цю рослину привезли до Злучених Держав із Мексику, де її вже від давен-давна курять туземці. „Маріхуана" відріжняється від інших наркотиків цим, що її можна курити, як звичайну папіроску. Американська молодь, особливо студенти, просто кинулись за новою отрутою. Близько університету повиростали наче гриби на дощі торговці тієї отрути, а папіроски не менше шкідливі, як інші отрути-дурмани, нпр. гашиш, чи опій, поширились між студентами з жахливою скорістю.

Тепер до боротьби з „маріхуаною" змобілізували поліцію всіх 48 стейтів. Енергічна акція поліції потрібна конче ще й тому, що ґанґстери приступили вже до організації тайного „тресту" для торговлі „маріхуаною".

Чоловік, що жде від трьох літ на смерть.

У славній американській вязниці Сінґ-Сінґ сидить у т. зв. „келії смерти" американський злочинець, відомий під псевдонімом „Дінч Говз Мікі". Він мав уже 6 розправ і на трьох розправах засудили його на смерть. Перший процес відбувся, коли його обвинувачували у вбивстві якогось торговця. Тоді суд засудив його на смерть. Від того присуду зголосив убивник апеляцію і тоді відбулася нова розправа, яка теж закінчилася присудом смерти. Від того присуду засуджений знову зголосив апеляцію. При 3 і 4 розправі суд не міг дійти між собою до згоди. Пяту розправу перервали, з уваги на те, що проти обвинуваченого велася нова розправа. Підчас 6 і останньої розправи засудили знову Мікея на смерть.

Одначе він запевнює, що вже освоївся зі смертними присудами і що знову зголосить апеляцію.

Справді дивна американська справедливість, коли її можна так довго водити за ніс.

—o—

Коли в Европі почали митися?

Коло 1640 р. в Парижі появилася книга п. з. „Життя вищого товариства", яка повідомляла, що **„в останніх часах знову почав у моду входити нестерпний звичай мити руки й лице. Є теж чудаки, які іноді миють теж ноги."**

В ті часи проходжуватися на повітрі не було у звичаю. Іноді багаті проходжувалися небагато по своїх стилізованих садах, при чому заслонювали лице або серпанками або масками, які їх принесла мода з Італії. **Маски берегли шкіру від сонця.**

Людвикові XIV, подавали кожного ранку вже викручене полотенце, яким він обтирав собі лице й руки. В його туалетній кімнаті не було інших умивальних приладів, крім невеликої чарки з водою, в яку він всалжував кінці пальців. Придворні дами і найближчі вельможі не робили навіть і цього.

Мити про лице або про нігті — не було нам відомо і в 1800 р. Чистити зуби — майже до 1750 р. вважали незвичайною екстраваґантністю. Лиш при кінці вісімнацятого століття ввійшло у звичай, що аристократи кликали до себе раз на місяць цирулика, який за день зішкробував нагромаджений на зубах камінь у членів цілої рідні.

Включно до французької революції скрізь в Европі пудрували волосся, мазали собі ріжними смаровилами лице й руки і зішкрабували фарбу щойно тоді, коли її забагато призбиралося. Митися — нікому навіть у голову не приходило. Кажуть, що цариця Анна мала звичай мити лице водою перед тим, заки намазала його маслом і відтак наложила пудру. Вода їй видавалася така добра до миття лиця, що вона відмовилася небавом від ріжних туалетних вод, які були тоді в моді.

Наполеон брав час до часу парові купелі, одначе найчастіше обмежувався лиш до витирання кольонською водою. Ґете на старости літ осуджував своє замилування до купелі, що між іншим було причиною непорозуміння між ним і Ляфатером, який купіль уважав дурною примхою.

Щойно від половини XIX. ст., головно від заведення водопроводів і каналізації, люди почали привикати до лазничок і збільшена продукція мила остаточно зліквідувала страх перед водою та приневолила полюбити миття й мило.

—o—

Чи знаєте, що...

...в Австралії живе рід глист довгих іноді на 3 м.?

...третина мешканців цілого ґльобу обходиться без ніяких меблів, спить, сідає та їсть просто на землі?

...крамничні злодії, т. зв. „шапенфельдери" обкрадають англійські крамниці на суму міліона фунтів штерлінгів річно?

...серед клясичних музичних творів стрічаємо 721 разів назву „Колисанка", 615 разів „Мрія", 548 разів „Ноктюрн" і 496 разів „Бароля"?

...від часу відкриття Америки видобули люди і впровадили до вжитку 41 тис. кг. чистого золота. З того золота можна зробити шестистінник високий на 14 м.

—o—

НЕ ХОТІВ МОДНОЇ ЖІНКИ.

Густо-часто причиною подружніх трагедій та розводів буває те, що муж вимагає, щоб його жінка була завжди чепурна, гарна, зі смаком одягнена, словом мужчини не люблять немодних чи пак старомодних жінок. Так теж буває і з жінками.

Тому справді дивоглядний мотив убивства подав один французький селянин із Шатаро. Одного дня на станицю поліції у згаданому місті зайшов схвильований селянин і заявив, що він не міг довше стерпіти надмірної „поступовости" своєї жінки, яка держалася осоружних для консервативного селянина правил моди та модерних поглядів. Коли йому терпець увірвався, він застрілив жінку. Після цих слів селянин вийняв револьвер і на очах комісаря поліції застрілився.

—o—

ҐАНДІ ВІДМОЛОДЖУЄТЬСЯ.

З Індії подають сензаційну поголоску, яка там кружляє, буцімто Ґанді, піддаючися намовам свого окруження, погодився перевести лікування відмолодження. Це лікування мав він відбути системою „Боґікаякальб". Цю систему застосував славний індійський йоґ-жрець до відомого індійського націоналіста 76-літнього Пандіта Малявії — і лікування дало якнайкращий вислід. Ця метода (ми вже про це свого часу писали) має бути — як оповідав старенький пацієнт незвичайно важка й томляча. Пацієнт мусів пересидіти 40 днів у темниці, йому не вільно було виходити з кімнати, не вільно було купатися, митися, голитися, взагалі не вільно було рухатися. Інші подробиці цього лікування закриті тайною. Пандіт Малявія прибув на вазі, сиве волосся почорніло, зір йому помітно поправився, память і голос має тепер як за найкращих часів.

—o—

НАЙМОЛОДША СТЕНОГРАФКА СВІТУ.

У французькім місті Сімон відбувся недавно конкурс професійних стенографок. Загальну сензацію на тому конкурсі викликала 7-літня дівчинка панна Лепот Рубін, яка здала іспит із відзначенням.

Наймолодша стенографка Франції та імовірно цілого світу пише 40 слів на хвилину на підставі тексту зовсім їй невідомого. За 3 хв. відібрала вона 120 слів і вміла відчитати свою стенограму зовсім плинно, не затримуючися й не надумуючися при тому ні на хвилину.

ВЕСЕЛЕ

ПРОВОРНИЙ ВОЯК.

Підстаршина: Що спершу треба зробити, заки почнете чистити кріс?

Вояк: Погляну на його число.

Підстаршина: Чому?

Вояк: Щоби не вичистити через помилку чужого кріса.

ВИБАГЛИВА.

— Чи можна собі уявити щось кращого, як правдивого й вірного звеличника?

— Так.

— Кого?

— Двох правдивих і вірних звеличників.

СПОРТОВА СТОРІНКА.

Степаняк у Львові безконкуренційний.

НАКОЛЕСНИЦЬКИЙ БІГ ЛЬВІВ — ПЕРЕМИШЛЬ — ЯВОРІВ — ЛЬВІВ.

В неділю 7. ц. м. відбувся у Львові наколесницький біг за чашу бл. п. інж. Хрістельбавера на терені Львів — Перемишль — Радимно — Яворів Львів. У цьому бігу брали участь найкращі наколесники Львова зі Степаняком України на чолі та чільні наколесники Люблина. Цей біг закінчився по драматичній боротьбі знову перемогою, під цю пору, безконкуренційного наколесника України та мистця Львова Степаняка.

Старт відбувся в год. 6 рано за Городецькою рогачкою. Відразу зав'язується між змагунами гостра боротьба; видно, що перемога не буде легка. Особливо грізні є наколесники люблинського Стшельця, які стосують знамениту тактику співпраці й починають утікати. Найгрізнішим їх суперником був, очевидно, Степаняк, та доля наче завзялася на нього. Коло Судової Вишні — дефект! Непотрібна зупинка. За той час люблинці втікають. Після направи дефекту Степаняк має 2 і пів км. страченого. Та він наче машина надроблює страчені кільометри... метер за метром. За Мостиськами двох люблинців ловить дефект, з цього користає Степаняк і втікає та переїздить Перемишль перший з перевагою 2 і пів мін. у дуже добрім часі 2 год. 43 мін. Минувши Перемишль знову додає газу і їде самітний. Люблинці та Брошак з Чорних лишаються далеко позаду. По дорозі на зустріч виходить селяни, витають здалека червону шапочку змагуна, підбадьорюють його оплесками і помагають як хто може. Той водою обливає, той лімонаду подає!... Хто знає, як на селі важко за кожний сотик, той лиш зуміє зрозуміти жертвенність наших селян, що з власної ініціятиви купували лімонади, щоб скріпити сили українського наколесника.

Віддаль росте раз-у-раз і вкінці на Янівській рогачці завляється численно зібраним глядачам могутня запорошена сильветка в білому светері та червоній шапці.

Славно! Степаняк приїхав перший! Час? 7 год. 42 мін. 41 сек.

Хто другий?

На відповідь мусіли глядачі зібрані на меті та судді ждати добрих двацять хвилин, бо другий прийшов на мету Станіславський (Чорні) в часі 8,03'36'' і 2/10. Черговість дальших наколесників була така: 3. Туора (Стшелєц Люблин) 8,07,36 і 4/10; 4. Нойгебавер (Стшелєц Львів); 5. Брошак (Чорні); 6. Щотка (Чорні); 7. Лата (Україна) незамітною ріжницею за 5. і 6. змагуном). Лата їхав увесь час д. добре (третій), одначе тому, що не було в дорозі кому подати йому харчів, зовсім вибився зі сил. За Латою приїхав ще Вучак з ЛТК і М і ціла плеяда інших змагунів. Бабій та Колтуцький перетомлені попередніми бігами, участи в цих перегонах не брали.

Організацією бігу займалися Чорні.

Щира подяка за зорганізування харчевого тракту (незалежно від офіціяльного) належиться проф. Романцеві з Перемишля. Також усім тим, що вздовж на трасі не жаліли труду й помагали нашим наколесникам, зокрема сільській молоді, належиться найщиріша подяка.

Ці змагання були справді важкі й тому тим цінніша перемога знаменитого наколесника України.

БОКС.

ЛЕХІЯ — УКРАЇНА 10:6.

Стріча розмірно молодої боксерської секції України з дружиновим мистцем Львова Лехією (вона теж має у своїй дружині найбільше індивідуальних мистців) заповідалася справді сенсаційно. Були навіть такі оптимісти, що ворожили нашій дружині перемогу. В дійсності від перемоги, а найгіршому разі від нерішеної не дуже далеко було нашій дружині. Якби не контузія обох великих пальців Поміряка, фатальна тактика Ігора та брак тренінгу Пацини, могло бути зовсім інакше.

Справжньою ревеляцією стрічі був дебют молоденького, ледви 17-літнього Шолдри, колишнього змагуна Поділля (Тернопіль), у вазі когута. Перемога над мистцем Львова Ольбертом, говорить сама за себе. На другому місці слід поставити Опуцлика, який послідовно йде вперед. Стріча Білого була лиш формальністю. Цей змагун не має поважно у Львові противника.

З переможених, на першому місці слід поставити Поміряка, який у зустрічі з мистцем Львова Шкварковським програв лиш на пункти. Якби Поміряко пішов був відразу без тремы до наступу в першій рунді, міг у найгіршому разі витягнути реміс. Пацина натрапив на твердого, хоч перерекламованого Подковича і програв через недостачу тренінгу й видержливости. Якби Пациновї стало було сил у другій рунді Подкович міг лежати к.о. Ігор лекковажив противника і застосував фатальну для себе тактику агресивних наступів у першій рунді та боротьби на шнурах. А технікою рішуче противник перевищив. Заступник Тиля Бойко програв бо мусів програти з грубо кращим противником, хоч і він мав добрі моменти у другій рунді, коли збирав пункти у клінчах. Поважно треба йому ще багато тренінгу.

Технічні висліди цих змагань були такі:

Вага мухи: Бойко програв високо на пункти з Коровою.

Вага когута: Шолдра у прегарній боротьбі високо випунктував Ольберта.

Вага пера: Руджицький по драматичній боротьбі їде в третій рунді тричі на дошки від Сидельникова і програє к-о.

Легка вага: Опуцлик виграє безапеляційно на пункти з Ягодзінським.

Півсередня вага: Ігор програє на пункти по незвичайно гострій боротьбі зі Шмитом. Оба билися нечисто.

Середня вага: Білий викінчує несподіваною дзвіною ударів в желудок Тушеневича вже в половині першої рунди.

Півважка вага: Пацина по драматичній боротьбі програє на пункти з незвичайно твердим Подковичом.

Важка вага: Поміряко програв на пункти з кращим технічно Шкварковським.

Змагуни України на першім місці — Лехії на другім. Суддював у рінгу п. Болібжуховський, на пункти п. Бик. Видців коло 1000.

Після метчу відбулася одна стріча поза конкурсом (вага когута), в якій Бужинський (Л) виграв на пункти з Трояном (У).

Цей метч, що відбувся на площі Сокола-Батька, був знаменитим тренінгом для наших боксерів перед мистецтвами. Усі висліди, треба признати, заслужені.

При дальшій такій послідовній праці, як досі, на чергові успіхи не треба буде ждати.

ВЕНЕЦІЯ. **Італія — Польща 12:4.** Пункти для Польщі здобули Чортек і Кольчинський. Польща виступила в ослабленім складі.

МІЖМІСТОВІ ЗМАГАННЯ.

ЛЬВІВ — ЛОДЗЬ 3:2 (2:0).

Півфінальна стріча двох репрезентацій у змаганнях за чашу президента, закінчилася заслуженою, хоч рішуче за низькою перемогою Львова. Львівська дружина мала весь час перевагу, лиш її напад не використав безліч догідних ситуацій. Репрезентацію Львова творило 6 грачів Погоні, 2 грачів України (Скоцень і Богурат) та 2 грачів Чорних. У Львові дивно слабо заграла цим разом поміч, яка не вміла вдержати контакту з нападом. У нападі безсумнівно найкращим грачем (зокрема в першій половині) був Скоцень (У) та Майовський (П). Добре теж у полі грав Богурат, одначе під воротами дивно непорадний. Зате він випрацьовував справді догідні позиції своїм партнерам. Та на стріл чомусь рідко рішався. Немец на пр. крилі був добрий лиш у першій половині. Майовський д. небезпечний. Журковський (Ч) більше шкодив у нападі як помагав. Крім приотомно стріленого воріт, нічого більше не показав. З оборонної трійки найкращий Альбанський.

В Лодзі д. добра залога, незла поміч, слабший напад. Ворота для Львова здобули: Немец із карного, Скоцень та Журковський. Для Лодзі правий лучник. Другі ворота здобула Лодзь в останній секунді гри.

Суддював п. Лінке з Катовиць. Видців к. 5000.

ВАРШАВА. **КРАКІВ — ВАРШАВА 5:3 (2:1).**

Краків сильно переважав у першій половині та на початку другої половини. Після перемоги Кракова до фіналу, який відбудеться у Варшаві аж 11. листопада входить Львів і Краків.

ЮВИЛЕЙ МОСТИСЬКОЇ СКАЛИ.

Україна — Скала 8:2 (4:0).

У дні 7. ц. м. уладила мостиська Скала [illegible] свято з нагоди 15-ліття свого існування. Участь у цьому святі взяла львівська Україна, яка грала зі Скалою товариську стрічу й виграла у високім відношенню.

В Україні грала назагал ціла дружина добре, зокрема напад. Поміч не мала надто важкого завдання. Оборонці зашиблися двічі і в обох випадках [illegible] контузувала страту воріт.

Скала грала, як на дружину нижчої кляси [illegible] добре, тільки д. блідо грав її напад. На цьому місці [illegible] симо висловити здивування, що в Скалі не грало [illegible] кох заслужених для товариства змагунів. [illegible] змагуни не моглиб знайти спільної мови з проводом і не лишати товариства на потолку, тимбільше, що українська громада в Мостиськах д. слаба і завдання цього товариства незвичайно важне й відповідальне. Не вільно нікому ослаблювати виставлені на [illegible] дари позицію.

Мостиський Чувай уладив у тому самому часі [illegible] к. реційні змагання з Гагіборем так що ні [illegible] ні польської публики на метчу Україна — Скала [illegible] було.

Ворота для України здобули: Зубач 4, Романець [illegible] Гошовський і Воробець по 1.

Суддював проф. Романець з Перемишля.

Перед метчом відбулося привітання обох дружин, при чому представник України п. Верхола [illegible] пропам'ятну статуетку. Опісля промовляв [illegible] ли д-р Лебедович, який вручив представникові України прапорець та прегарну китицю цвітів.

Після змагань відбулося прийняття для змагунів обох дружин та забава з танцями, в якій взяли участь грачі, члени обох товариств та запрошені гості.

ЗА ВХІД ДО А-КЛЯСИ.

ПЕРЕМИШЛЬ. **Польна — Тур 3:1 (3:0).** Польна [illegible] грала перший метч легко здобуваючи вже в першій половині за 15 хв. 3 голі. Суддював п. Свєцький зі Львова. Доволі дивне рішення П. З. П. Н-у, який замість взяти протест стрийської Скали, признаючи [illegible] що суддя нарушив правильник і припинив гру.

ІНШІ ВИСЛІДИ.

ТЕРНОПІЛЬ. **Поділля — Єгуда 1:1 (1:0).** Товариський метч обох дружин був властиво вирівнанням [illegible] них відносин після відомого бурхливого метчу [illegible] ву п. р. В першій половині рівнорядна гра, [illegible] перевагою Поділля. У другій половині [illegible] гула.

Обі дружини грали в ослаблених складах. [illegible] для Поділля здобув Шмерка, для Єгуди [illegible] Суддював п. Буждицький.

СТАНИСЛАВІВ. **Ревера — Стшелєц Гірн. [illegible]** Метч за чашу Ст. Округи.

РІПНО. **Ріпно — Бистриця (Надвірна) 4:5 (4:[illegible])**

РЯШІВ. **Гарбарня — Ресовія 2:1 (1:1).** Товариський метч. Обі дружини грали в ослаблених складах.

ЛЬВІВ. **Яновянка — Луг 4:1 (3:1).** [illegible] зився на грищі 40 п. п. на Клепарові в 9 год. рано.

ЛЬВІВ. **Луг — С. К. Р. 2:1 (0:0).** [illegible] ні „Лугу“. Луг осягнув перемогу над С. К. Р. [illegible] мадяжки. Грачі не зважаючі на перемучення [illegible] добре й амбітно та осягнули заслужену перемогу.

ЗА ВХІД ДО Б-КЛЯСИ.

ПЕРЕМИШЛЯНИ. **Стшелєц — Зоря (Львів) [illegible]** Усіх істериків з ІКЦ, „Слова Народного“, [illegible] інших, слід було би вислати на фінальний метч [illegible] до Б-кляси до Перемишлян. Там вони були б свідками як справді виглядає несамовитий терор і [illegible] поведінка публики, грачів та впорядчиків.

Годі описувати хід цього неможливого метчу. [illegible] стане згадати, що крім грачів Стшельця [illegible] бгали ще хібіни з ножами й револьверами [illegible] в таких умовинах Мнськів [illegible] Перед ранами й розбоями [illegible] сподівано добрий суддя п. Драбівський.

[illegible] жде ще третій метч. [illegible] Зоря виграє, знову головної ролі [illegible] несамовиті умовини.

СТОКГОЛЬМ. **Чехословаччина — Швеція [illegible]** Міжнародній метч обох репрезентацій [illegible] служеною перемогою чехів.

Про шкільну мізерію „вовчі білети“, патенти та майбутність української молоді.

(Дискусійна стаття).

Щорік у тім часі, коли надходять вакації і молодь зі свідоцтвами в руках розїздиться по краю появляються в часописах статті більш-менш під однаковим наголовком: „Що дальше?“ Воно так виглядає, немачеб часописи „відробляли“ ті два чи три дні свою тяжку панщину, щоби знову цілий божий рік мати з того боку спокій. Бо і справді, це є своєрідна панщина висловлювати завваги та давати ради там, де треба необхідно щось придумати, порадити, а де по-правді ніякої ради нема.

Та цього року голоси української преси на цю тему загомоніли більш продовжні, тривожні, зажурені, ніж за попередніх літ. Бо коли ще кілька років тому предметом турботи була передовсім доля тієї молоді, котра, покінчивши вже оконечно освіту якогось типу, прощалася зі школою на завжди, вивінована на дорогу життя вовчим білетом „визнане ґрецко-католицьке“, щоби побачити, що праці і місця для неї нема поза кількома українськими установами, неспівмірно тісними для такого напливу нових сил, — то сьогодні предметом турботи стала ще для батьків і громадянства молодь, котра покінчила щойно школи початкові або загальноосвітні, та перед котрою вовчий білет і в практиці стосована „змодифікована теорія расизму“ вже герметично замкнула двері до всіх вищих, головно, фахових шкіл, як перед елементом менше вартісним. Іде тут очевидно про школи державні, що є дешевші і дають потім кращі вигляди, а не про дороґі школи приватні, яких зрештою дуже важні типи (нпр. педаґоґічні) взагалі не істнують. Отже великий загал української молоді, коли вже і пролізе крізь ріжні „сита“ „стану здровотнего“, „стану інтеліґенції“ та крізь не менше своєрідні „селекції“ при іспитах — опиняється перед неможливістю докінчити свою фахову освіту, а тим самим перед неможливістю здобути вже навіть тільки формальні умовини уладити собі своє життя.

Бо скінчення фахової школи дає тільки формальні умовини для праці. І тут приходимо до другої проблеми, практичних можливостей. При сучасній структурі законодавства, щоб виконувати який небудь фах, з якого можнаб дійсно жити, треба мати передовсім „патент“. Очевидно, теорія отого віроісповідного та національного „расизму“ має і тут своє застосування. Не скрізь однаково перестеріґають, чи виконуючі працю мають бодай який „езельспатент“, але для елементу „меншевартісного“ з вовчим білетом без цього годі. Отже з уваги на дійсну неможливість добути загалові української молоді такі „патенти“, усі поради, щоби братися за ту чи іншу роботу, стають безпредметові. Вона не могтиме усамостійнитись, а могтиме йти хіба в найми та відробляти ціле життя економічну панщину у власників формальних „патентів“.

Та це щойно одна сторона медалі. Мабуть ще важніша буде друга. Коли читаємо поради, щоби молодь бралася за такі фахи, як гастрономія, готелярство, всуміш з радами, щоби відкривала інтереси ювілірські, фризієрські, мануфактурні, тощо, то маємо враження, що люди, що дають такі ради, або не знають практичного життя, або не передумали поважно того, про що пишуть.

Отже треба передовсім тямити, що ремесло сьогодні в стані занепаду і найкращі ремісники, що від десяток літ мають свої варстати праці, при всій своїй солідности і добрій ренομі просто не можуть вдержатися. В декотрих фахах умовини праці просто жахливі. Так в кравецтві початкова платня при 10—12-годинній праці дає тижнево 4—5 золотих, а може дійти для найталановитших робітників до 14—16 зол. тижнево. — Чи дивно, коли наша молодь не хоче за такі фахи братися, з котрих всеодно сьогодні вижити не можна?! Що іншого промисл і купецтво. Та тут треба знову про дві речі. Перше, особливо в промислі, необхідна концесія, а перепони і трудноші дістати таку концесію стоять в пропорціональнім відношенні до рентовности чи пак виглядів рентовности підприємства. До таких трудних здобутків, передовсім для українця, належить концесія на ґастрономічне заведення в корисно положеному місці. А друге, щоби взагалі взятися за таке підприємство, як промислове або торговельне, до цього треба мати **відповідний капітал.** Підчеркую **відповідний.** Бо ми живемо в державі, де є лад капіталістичний і обовязують тверді писані і дійсні закони капіталістичні. Починаючи необережно інтерес із замалим капіталом, можемо при всій солідности, фаховости і рутині втратити зарівно нашу працю як і занґажований капітал, підчас коли другий нефаховий, несолідний, а зате сильний в капіталах видержить успішно конкуренцію. Та нам вкінці не діло до тих дуже і дунечисленних, що мають бодай невистарчаючий капітал на відкриття підприємства, — вони хай собі вже радять як знають, — зате думаємо про цей дуже великий загал, що про якісь капітали ані мріяти не може, бо ані не має тих капіталів, ані змоги і надії їх колись в житті придбати.

Орґанізація кредиту? Це покищо утопія. Це не є в сучасних умовинах реальні чинники, що їх можна би брати під увагу. Сьогодні є тільки два роди кредиту: короткоречинцевий, за більше як пупілярним обезпеченням, або довгоречинцевий чи безречинцевий за протекцією, терціюм нон датур.

Ось чому наша молодь, маючи навіть кількадесять чи кількасот золотих готівки, воліє сидіти, як часописи пишуть, батькам на карку, ніж ризикувати, що за свою працю заплатить ще тим своїм „капіталом“.

А вжеж говорити про те, щоби хтось відкрив у нас ювелірський або мануфактурний інтерес з сякими-такими виглядами на успіх — було би просто зайво. Знаємо хіба таких мануфактуристів, що дають фірму, а жиди капітали. Але це також не є розвязка проблеми.

Розвязку проблеми — вихід з загрози істнування українського молодого покоління, його загалу, не кількох особливо щасливих одиниць. — можемо найти тільки у переміні істнуючого законодавства та суспільно-політичного ладу на більше ліберальний і демократичний. Але це музика прийдешнього. Всеж, незалежно від того, є в нас деякі спроможности зробити багато, щоби лихові зарадити. І так:

1) Треба вкінці раз перестати апотеозувати шкідливу для недержавної нації доґму, що всяка фаховість може бути доказана лише шляхом урядових патентів та своєрідних „селекцій“, а життя улаштоване тільки на рештуванні бюрократичних формул. Приклад ми повинні брати собі з наших   в часах їхньої займанщини, котрі щойно сьогодні починають признавати вартість „казьонних“ патентів, видаваних на потрібних їм засадах.

2) Вишукувати такі форми устійнення „фаховости“, котрі відповідалиб дійсним умовинам і потребам нашого життя, приготовляючи кадри справді вартісних для нашого майбутнього фаховців.

3) Орґанізувати наше економічне господарське і культурно-освітне життя в такий спосіб, щоби таким справжнім фахівцям, (а не тільки формально патентованим!) забезпечити працю і справедливі умовини праці в широкому засязі, а не тільки деяким вибранцям.

4) Перевести орґанізацію кредиту, спертого не тільки на дотогочасних засадах пупілярного забезпечення майном, капіталами і доходами або протекцією, але також забезпеченого працею людини та передовсім необвантаженого лихварськими процентами і більше ще дошкульними „адміністраційними“ оплатами, уділами, тощо.

5) Українська преса повинна виконувати виховну ролю супроти молоді так, щоби ця молодь дивилася на світ очима свобідного духового громадянина, а не крізь окуляри вбивчих для недержавної нації бюрократичних навичок і формул.

Це речі можливі, речі, які вже виконували інші народи в часах своєї бездержавности, які виконували та виконують всюди та по всі часи жиди, навіть там, де вони не є переслідувані.

Це вкінці речі залежні виключно тільки від нас самих.

Елисей.

НА ДОПОМОГУ РОДИНІ КАСПЕРСЬКИХ.

На допомогу жертвам бандитського нападу в Чижикові, зложили в Адміністрації „Діла“ дальше: **Роман Клос,** Луцьк, 2 зол., **Едвард Старецький,** Львів, 5 зол., **Володимир Ворон,** безробітний, Львів, 1 зол. і кличе своїх товаришів.

—o—

БУНДЮЧНА ЗАЯВА БЛІХЕРА.

Підчас інспекції червоної армії на Далекому Сході марш. Бліхер виголосив нову промову до вояків, скидаючи вину за конфлікт на Японію: Ми не нападаємо. Ціла відповідальність за останній конфлікт спадає на Японію. Японці думають, що мають до діла з москалями з 1905. р. На щастя я не Куропаткін, лише Бліхер, а червона армія не є царською армією, що нею командували продажні старшини.

—o—

НЕСПОДІВАНА ВІЗИТА В ЄРУСАЛИМІ.

В суботу 6. ц. м. прилетів зовсім несподівано до Єрусалиму міністр кольоній Малькольм Мекдональд і відбув нараду з високим комісарем Палестини та командантом британських військ про положення в Палестині. По кількагодинній нараді міністр відїхав до Льондону.

—o—

Велитенські втрати китайців

Згідно з останніми обчисленнями, на фронті Шангай—Нанкін китайці втратили від вересня до грудня м. р. коло 400.000 вбитих і ранених. Таких втрат не мала ніяка армія від часу світової війни. Фахівці переконані, що навіть під Верденом не було таких втрат, як у Китаю. Одначе Чанкайшек не попав у зневіру і сформував нові дивізії та воюватиме з японцями.

ЧУЖИННІ ДИПЛЬОМАТИ ПОКИНУЛИ ГАНКОВ.

Французький корабель „Фіен“ відплив в суботу з Ганков до Чун-Кінґу, забираючи зі собою дипльоматичних представників Франції, Італії і Голяндії. Минулого тижня перенесли до Чун-Кінґу всі китайські міністерства. Головні дільниці Ганков і Вучанґ майже вилюднені.

ВЕЛИКА ПІДМОГА БОЛЬШЕВИКІВ ДЛЯ КИТАЮ.

Аґенція Домеї повідомляє: У Ганков є тепер 400 совітських летунів та військових дорадників. На фронт у напрямі Ву-Ган відїхало біля 600 совітських танків. До Китаю надходять нові транспорти літаків з СССР.

—o—

ЧОМУ МАРШ. ҐЕРІНҐ ВІДЛОЖИВ ЇЗДУ ДО ЛЬОНДОНУ?

„Івнінґ Стандар“ пише, адютант канц. Гітлера сотн. Відеман у своїй розмові з мін. Галіфаксом 18. липня ц. р. запропонував візиту марш. Ґерінґа в Льондоні. Сотн. Відеман заявив, що марш. Ґерінґ міг би приїхати до Льондону, щоб устійнити умовини англійсько-німецького пакту та можливости загально-господарського і кольоніяльного порозуміння. Сотн. Відеман — пише „Івнінґ Стандарт“ — дістав від канц. Гітлера інструкцію, щоб розвідати, чи англійський уряд вважав би цю візиту на часі і чи англійська публична опінія поставилась би до цих відвідин прихильно. Льорд Галіфакс відмовився дати запевнення і тому марш. Ґерінґ не приїде до Льондону.

Ділом ушануйте память тих, що своїм зусиллям та терпінням поставили нас у ряд націй.

Важливі наради

з представником закарпатських українців.

Ужгородська „Нова Свобода" пише, що директор о. А. Волошин, голова Української Центральної Народньої Ради, дістав повідомлення з Льондону, що цими днями має його відвідати урядовець міністерства закордонних справ Великої Британії.

В письмі зазначено, що згаданий урядовець буде цікавитися головно українськими справами у звязку з теперішнім положенням Підкарпаття й Чехословаччини. Тому просять о. Волошина, щоб підготовив йому матеріял і назначив час, коли англійський відпоручник може його відвідати.

Русифікація українського правопису.

Правописна комісія при комісаріяті народньої освіти працює над новою реформою українського правопису з 1933. р., що його вважають тепер вислідом націоналістично-бухарінівсько-троцькістівського шкідництва, метою якого є штучно віддалити українську мову від російської. Слід пригадати, що правопис з 1933. р. введено в життя теж під гаслом ліквідації „націоналістичних відхилень", що їх нібито мав правопис Української Академії Наук. Ось так теперішня реформа правопису буде другим етапом плянової русифікації української мови, як це доказує стаття проф. Грунського і проф. Гужбажевського у „Вістях" з 2. ц. м. Автори закидають дотеперішньому правописові введення багатьох польонізмів. На їх думку правопис утруднює ученикам вивчення мови „братнього російського народу".

Преображенський собор у Чернигові перемінили на маґазин

„Комсомольска Правда" повідомляє, що історичні церкви в Чернигові перейшли на торгові гали або на крамниці. І так Преображенський собор з XI. в., в якому похований князь Ігор, перемінено на склад бочок з маслом і рибних консервів. Церква св. Тройці є нині магазином харчевих продуктів. Церкву св. Бориса з X. віку перероблено на сушарню ярин.

У Москві Г. П. У. замкнуло в неділю 7. ц. м. протестантську церкву св. Петра і Павла. Останнього пароха цієї церкви арештувало Г. П. У. ще перед двома роками, але вірні сходилися далі щонеділі на молитву. Минулої неділі вірні застали церкву замкнену, а перед церквою стояли вантажні авта Г. П. У., на які ладовано церковні предмети. Перед кількома днями Г. П. У. замкнуло польський костел у Москві, всі грецькі церкви та православний собор св. Вознесення. Хоч в СССР. прийшла нова хвиля релігійного переслідування, населення горнеться масово до церкви — як це виходить з вражінь з подорожі здовж західного кордону СССР члена найвищої ради СССР Борина, який помістив їх у „Безбожнику". Борин пише, що по всіх селах церкви переповнені старшим населенням і молоддю. Священики мають найбільший вплив на ціле життя і тому комуністична акція зовсім там підупала. Тому Борин побоюється великої небезпеки для цілої совітської Росії від зросту релігійних настроїв і домагається висилки агітаторів до згаданих районів.

—o—

Відгомін І-ої вистави української ґрафіки у Римі.

Рим, 1. VIII. 1938.

Італійський щоденник „Іль Реджіме Фашіста", — ч. 170. ц. р. — якого основником і начальним редактором є Роберто Фаріначчі, член великої Фашистівської Ради, помістив обширну статтю з нагоди І-ої вистави української ґрафіки в Римі. Автор статті д-р Джіячінто Тревізонно у вступі зазначує, що ця вистава „виказує живучість українського руху, що спершись на національних традиціях, змагає до того, щоб створити самостійну унітарійну державу... Україна разом із Чорним Морем — це надія середземноморської цивілізації, релігії католицької і православної, з традиціями, що вяжуться з латинськістю через кольонії старовинного Риму над Чорним Морем... Треба зазначити, що не дивлячись на партикулярні політичні умовини, що в них перебуває Україна, мистецтво України має свою відрубну душу."

Автор підносить значіння впливу італійського мистецтва на українське, згадує про палати Растреллія у Козельці біля Чернигова, у Батурині, про церкву Мазепи в Києві, про вплив італійського барокка на українське мистецтво, „який усе-ж підпав під дух автохтонній, що й сам Растреллі відчув і висказав це у нових оригінальних формах".

Зупиняється зокрема на М. Кричевському, ще ширше на Ю. Нарбутові, Р. Лісовському, П. Ковжунові, І. Падалці. Приємне вражіння викликала в ньому — як і в інших відвідувачів чужинців — праця Н. Геркен-Руссової: „Маре Неро — Маре Нострум".

Стаття написана справді зі щирим захопленням до нашого мистецтва, з повним розумінням його, з правильним підкресленням чималого впливу італійського мистецтва на наше. Це тим краще, бо таким робом рецензент успішніше зверне увагу італійця й на нашу проблему взагалі.

Була, крім цього, мала замітка в римському щоденнику „Мессаджеро".

Тут слід зазначити, що на будуче організатори таких вистав повинні заздалегідь подбати про те, щоб зацікавити більше італійську пресу, а тим самим викликати більше зацікавлення серед італійців.

М. О.

—o—

Ріка Ебро спливає кровю.

Національні війська розбили зовсім червоних над рікою Ебром. 2000 червоних попало в полон. Національні війська похоронили понад 300 вбитих червоних, в тому кілька старшин і здобули 1600 крісів, 50 тяжких скорострілів і 180 легких та багато воєнного матеріялу, що його залишили червоні.

Національне летунство знищило на ріці Ебро міст, що його побудували червоні.

Війська ген. Франка здобули гору, що має велике стратегічне значіння і тепер війська ген. Франка панують над цілим правим берегом Ебро. Від суботи національні війська здобули 100 км² нових теренів.

ЗБОМБАРДУВАЛИ НОВИЙ АНҐЛІЙСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ.

В суботу 6. ц. м. анґлійський корабель „Лейк Люґано" вивантажував товари у пристані Палямос. В тому часі надлетіли літаки ген. Франка й обкидали корабель бомбами. „Лейк Люґано" почав горіти. Залога почала рятункову акцію. В 3 годині вранці надлетів знову літак ген. Фра[нко]ка і скинув кільканацять запальних бомб. Да[льш]а рятункова акція була неможлива і корабе[ль] згорів. Відломки бомб ранили двох моряків.

АНҐЛІЙСЬКИЙ КОНСУЛЬ РАНЕНИЙ.

В суботу 6. ц. м. збомбардували національ[ні] літаки в 11.30 год. місто Аліканте. На дільни[цю] Балявісте впало 70 бомб. На будинок анґлій[]ського консуляту впала велика бомба ваги [] кг. і заподіяла величезне спустошення. Бомба [ра]нила дуже важко анґлійського консуляр[ного] аґента Ґабріеля Келіжона, який помер.

—o—

НОВА ПОВІНЬ У КИТАЮ ЗУПИНИЛА ЯПОНЦІВ.

Похід японського війська в провінції [Ха]гуей і Гупей зупинила нова повінь, що [постал]а внаслідок зірвання гатей на лівому бере[зі] ріки Янтсе.

В озерах Кен (на південь від Гупей) Леонкуан (на південь від Сусун) і Вуше [на] південь від Куанші) прибула вода, що пли[ве з] блакитної ріки, і затопила простір 3.000 кв. к[м.] Повінь затопила коло пів міліона людей.

—o—

ТРИ ПОЇЗДИ ЧЕКІСТІВ ВІДІХАЛО НА ДАЛЕКИЙ СХІД.

З доручення шефа Г. П. У. Єжова, ві[дїхало] на Далекий Схід 2.500 чекістів трьома спеціял[ьни]ми поїздами.

НОВИНКИ.

— **Записати — запамятати і купувати.** [Коопе]ративна крамниця **„ФАРБОКРАМ"** при вул. Собіського 7, продає фарби, покости, олії і всякі артикули, потрібні [в до]машнім господарстві. **Ввесь зиск на** [...] **„Рідної Школи".**

— **З якнайкращих** шкірок футро — [...] і виконує у нас тільки Юліян Глушко[...] рік основ. 1928 — Львів, пл. К[...] пов., телефон 254-46.

— **Залізничі знижки для прогульок.** [...]жна дирекція залізниць у Львові [...] звязку з масовим виїздом прогульок [...] поїздах або вагонах безпосередньої [...] можуть бути запевнені для прогульок, [...] транспортів еміґрантів та робітників [...] менше по 25 осіб, якщо вони [...] щонайменше два дні скоріше з тим, [...] ті місця в купе або в вагоні віддати [...]ку іншим подорожнім. Той хто [...] повинен одночасно зложити відповід[...] на стації виїзду. Окремі вагони [...] міру змоги для виключного ужитку [...] за попереднім, щонайменше [...]шенням виїзду і зложенням кавції. [...]падках кавцію вважають частинною [...] належности за їзду.

— **Не вільно просити милостині** [...] Залізнича влада ствердила, що [...] збільшилося число волокит і [...] хають милостині по поїздах. Це [...] сло крадіжей між подорожніми [...] дирекція залізниць заборонила [...] їздах; кондуктори обовязані віддавати [...] в руки поліції.

— Покарали священика гривною 100 зол. Тернопільське староство рішенням з дня 18. липня ц. р. покарало о. Миколу Винницького, пароха Глубічка Великого, пов. Тернопіль, гривною 100 зол за осудження тих, які перейшли з греко-католицького обряду на римо-католицький. Від цього рішення покараний вніс відклик до окружного суду в Тернополі.

— Як виглядатиме святкування 950-ліття хрещення України-Руси на Волині? „Волинське Слово" (ч. 22) помістило комунікат про засідання парляментарної репрезентації ВУО, що відбулося 28. м. м. З комунікату виходить, що на цьому засіданні пос. Тимошенко поінформував, що духовна влада узгіднила з адміністраційною владою порядок святкування 950-ліття хрещення України- Руси на Волині, при чому виявилося, що загально-державний характер свята у Володимирі відпадає, а до складу головного і місцевих комітетів у справі організації святкування громадські чинники не ввійдуть.

— Димісія пос. Тимошенка та його поновний вибір. З комунікату парляментарної репрезентації ВУО зі засідання, що відбулося 29. липня ц. р. довідуємося: голова репрезентації пос. С. Тимошенко заявив, що у звязку з політичною ситуацією він вважає за потрібне зголосити свою димісію і просив вибрати нового голову та покинув засідання. Присутні таємним голосуванням одноголосно вибрали головою парл. репрезентації ВУО пос. С. Тимошенка. („Волинське Слово" ч. 22).

— Намагане самогубство залюбленої жінки. В неділю 7. ц. м. пополудні кинулася під вантажне авто при вул. Городецькій ч. 39 невідома жінка. Шоферові Юркевичеві вдалося в останній хвилині затримати авто. Тому що жінка була непритомна шофер візвав лікаря. Лікар ратункового поготівля ствердив, що невідома жінка напилася якоїсь трутини і тому каретка відвезла її до шпиталю. Прийшовши до свідомости відмовилась подати своє прізвище і дати якінебудь виснення. Щойно з віднайденого в її одінні молитвенника поліція довідалася, що самогубством намагалася скінчити своє життя 18-літня Яніна Гарлендерова, жінка робітника зі Скнилова, яка була любкою вбитого капраля Футка. На окладинці молитвенника був такий напис олівцем: „Називаюся Яніна Гарлендерова. Мій чоловік сидить у вязниці у звязку з убивством капраля Футка. Присягаю, що мій чоловік не винен". Поліція ще раз намагалася переслухати Гарленддерову, але недужа не хотіла подати свого прізвища і відмовила всяких вияснень. Стверджено, що Гарлендерова сиділа разом з чоловіком в арешті під замітом убивства Футка. В неділю в год. 11-й передполуднем Гарлендерову випустили на волю і вона намагалася скінчити самогубством пів години по похороні свого любка капраля Футка. Про намагане самогубство поліція повідомила родину Гарлендерової. Візвана до шпиталю сестра Гарлендера п-і Косінська розпізнала у недужій дійсно Яніну Гарлендерову, якої стан дуже грізний і ледви чи вдасться втримати її при житті.

— За вбивство почтаря. В окружному суді в Чорткові почалася розправа проти б. постерункового Михайла Наконечного, якого обвинувачують за вбивство почтаря Миколи Когута.

— Краєва хроніка. В Купновичах Старих невідомі вбивники вбили 24-літнього М. Бербецького, який сторожив коло збіжжя. — Така сама доля стрінула 47-літнього Дмитра Грицика з Моричі, громадського вартівника, якого невідомий вбивник застрілив. — У Сколім упав у неділю 7. ц. м. з гойдалки антиквар Я. Кравс зі Львова і зломив собі хребет. У безнадійному стані відвезли його до шпиталю. — В неділю 7. ц. м. згоріло у Верхраті, пов. Рава Руська, кількадесять будинків з живим і мертвим інвентарем, школа та поштовий будинок. Шкоди ще не устійнені.

— Залізнича катастрофа. Під Сохачевом особовий поїзд, що їхав з Сохачева до Козакова, наїхав на товаровий. Наслідком зудару ушкоджені обі льокомотиви, чотири вагони особового і кілька вагонів товарового поїзду. Було ранених 17 осіб, у цьому чотири важко. За спричинників катастрофи уважають дижурного руху і керманича особового поїзду.

— Вбивство й самогубство в костелі в Новім Санчі. В парохіяльнім костелі в Новому Санчі 6 ц. м. в год. 5-тій рано підійшло підчас богослуження до вівтаря двоє молодих людей. Жінка положилася на ступнях вівтаря і тоді до неї її товариш стрілив з револьверу. Опісля вбивник застрілився. Жінку в безнадійному стані перевезли до лічниці. Виявилося, що вбивником і самогубцем є Казимир Токарчик, 34-літній робітник, його товаришкою Гелена Врубльова, 24-літня служниця. До трагедії дійшло мабуть наслідком недавного вбивства Врубля, якого мабуть вбив Токарчик і Врубльова. Тепер поліція устійнила, що револьвер, від якого згинув Врубель, належав до Токарчика. Вбитий і ранена залишили листи з мотивами свого вчинку. По випадку костел замкнули. Одначе вже за годину на доручення єпископа костел знову відчинили для вірних по відправі відповідного богослуження.

— Самоходові катастрофи. В понеділок трапилися дві самоходові катастрофи. Одна під Варшавою. Самохід, в якому їхав директор Загального Союзного Банку у Львові Емануїл Шоц зі своїм братом, лікарем з Відня, зударився з самоходом, що віз варшавського адвоката Райста і варшавського промисловця Южиковського. Внаслідок зудару варшавський самохід перекинувся два рази. Адвокат Райст дістав струс мозку, інші вийшли без шкоди. — Під Берестям самохід, яким їхали радіовий співак, Станислав Подгурський, капельник варшавської опери Тилія і журналіст Добжинський, наїхав на залізничу запору. Дорожник, що був недалеко, дістав струс мозку, капельник Тилія зломив собі руку, інші вийшли з катастрофи з меншими ранами.

— Повісили двох бандитів. Дня 6. ц. м. кат повісив у Познані Фльоріяна Фіґляра, який збив свою матір Еву Фіґляр і господиню Ерґель. — Того самого дня кат повісив у Седльцах вбивника Болеслава Сапошука. — Тепер жде своєї черги відомий бандит Марушечко, якого повісять у Варшаві.

— Смерть Станиславського. В неділю 7. ц. м. помер у 75-му році життя у Москві Константин Станиславський, творець відомого московського мистецького театру і довголітній його директор, режисер та актор. Станиславський створив свою окрему школу і здобув собі своїми реформами театрального мистецтва широку славу.

— Тлінні останки Будди перевезли до Японії. Сіямський уряд дозволив перевезти тлінні останки Будди зі столиці Сіяму Банґкоку до Ценкії в Японії. В перевезенні тлінних останків Будди взяли участь високі достойники японського і сіямського уряду. Від тепер японська Ценкія стане Меккою вірних з цілого буддійського світа, подібно досі був цією буддійською Меккою сіямський Банґкок.

— Грізна пошесть десяткує дітей. В стейті Мічіґен появилася грізна пошесть між дітьми. Минулого тижня померло на цю недугу шестеро дітей. Комісар здоровля згаданого стейту скликав лікарів на нараду у справі боротьби з цією грізною недугою. Виявилося, що це східня червінка, яку в невідомий спосіб заволікли до стейту Мічіґен.

— 25 жертв грому в Ню-Йорку. На площі Якова Райс у Ню-Йорку грім убив три особи, поразив 16 осіб. Підчас переполоху 9 осіб було ранених.

✝ Посмертні згадки.

НАД СВІЖОЮ МОГИЛОЮ РЕМІСНИКА-МЕЦЕНАТА.

Йосафат Пендюк, слюсарський майстер, член українських товариств та щедрий меценат української ремісничої молоді, помер дня 7. липня ц. р. в 87 р. життя у Львові.

Покійник — це одна з найгарніших постатей нашого ремісничого стану, один з тих власне, славити Бога, доволі численних сьогодні виходців з сіл і містечок, що працею власних рук, пильністю та витревалістю кладуть по наших більших містах основи під український ремісничий та купецький стан. Прийшовши до Львова хлопцем, Покійник вступив на науку до слюсаря і став згодом не тільки добрим і солідним майстром, але й доробився також значного маєтку. Довгими десятиліттями переводив інсталяції не тільки в окремих мешканнях, але й у цілих домах у Львові. Виховав, вивів у люди і вивінував сина та дочки. Сповнив як годилося свій батьківський обовязок. Але не забув за тісно родинними справами і про велику сімю-нарід, з якого вийшов, який усім серцем любив та над якого недолею всією душею до останнього віддиху страждав. Дав цьому пречисте свідоцтво княжим дарунком.

Своїм першим завіщанням з 9. липня 1925 року передав цілу свою реальність з двоповерховим домом при вул. Мончинського (давніше Мурарська) ч. 52 на власність Тов. „Просвіта", з призначенням, щоб Т-во „Просвіта" заснувало в цьому домі Українську Промислову Школу ім. Йосафата Пендюка для української ремісничої молоді. „На памятку й на добрий примір" — каже Покійник у завіщанні — „молодим ремісникам і промисловцям, що як, член бідного Українського Народу — добуте в поті чола важкою і чесною працею майно призначив на те, щоб уможливити чесним, але незасібним молодим українським адептам ремесла і промислу добути кращу долю для себе і нашого народу".

Другим завіщанням з 30. червня 1933 р. Покійник призначив іще суму 1.000 золотих на внутрішне уладження Української Промислової Школи ім. Йосафата Пендюка.

Вістка про смерть ремісника - мецената глибоким смутком огортає не тільки українську ремісничу молодь, не тільки український ремісничий та промисловий стан, але й ціле вдячне українське громадянство. Його могила буде одночасно дорогим, вічно живим гаслом цілої нації — до праці, непохитности та жертвенности для загальної справи та загального добра. Нарід, що видає з себе таких громадян як Покійний Майстер не може загинути.

Вічна Память Тобі, добрий сину Української Землі, від роду в рід!

СТЕПАНІЯ ТАРНОВЕЦЬКА.

Дня 1. серпня 1938 р. численно зібране львівське громадянство і вчительство львівського Відділу Т-ва ВПУВ відвело на вічний спочинок на личаківському цвинтарі заслужену вчительку і небуденніх чеснот громадянку бл. п. **Степанію Тарновецьку.** Покійна вчителювала у рідному селі, Цуцинні, коломийського і Гродниці, скалатського повіту, відтак у Борщовичах і довгі літа на знесінському передмісті у Львові. На жертовнику громадянської і виховної праці в школі клала ввесь труд життя. З великими громадянськими прикметами, з хрустальним характером і благородним серцем, завжди скромна, ніколи не висувалася на передове місце, але працювала жертвуючи себе понад спромогу. Була уладним членом ВПУВ та інших українських установ, якими життям цікавилася навіть у часі своєї довгої недуги до останніх днів. Яке спокійне, ясне, повне добрих діл було її життя, так тихо, в покорі серця переносила болі і непомітно відійшла від своїх найближчих і дорогих. Осиротила стареньку маму, мужа, двох синів і доню, для яких була ясним промінем. Від українського жіноцтва попрощала Покійну над гробом т. Ольга Сухова. Від родини і Т-ва ВПУВ та товаришів звання промовив т. Михайло Сухий, прощаючи востаннє Покійну на дорогу в незнані засвіти. Вічна Їй Память!

Дописи.

ГАЛИЧ І ГАЛИЧЧИНА.

Нова крамниця. Минулого місяця повстала в Галичі нова українська крамниця, а саме склад кухонних посудин та іншого приладдя під фірмою Л. Чолій і С-ка. Знана вже солідність продавців та конкуренційні ціни запевнюють П. Т. Відборцям повне вдоволення.

Фестин. У дні 31. липня ц. р. відбувся в Галичі заходом місцевого кружка „Рідної Школи" великий фестин. Замкова гора, де відбувався фестин, стягнула багато місцевого й довколичного громадянства. Найріжнородніші гри, забави й несподіванки виповнили програму, яку влада аж надто обмежила. Приґравала духова орхестра з Бауполя. Вечором відбулася в „Народньому Домі" в Залуквi танкова забава. Добру організацію фестину й забави треба завдячувати праці Вп. П. Яновичів і д-ра В. Муровича.

Дитячі садки. Цього року тільки в трьох селах Галиччини (Блюдники, Острів, Перлівці) є дитячі садки. Решту, в числі 15, влада заборонила.

Розкопи в Крилосі. У Крилосі розкопи йдуть повною парою. Цими днями відкрили вже всі мури Осмомислової катедри. Прибувають прогульки з цілого краю. При розкопах працює під проводом д-ра Я. Пастернака спеціяльний табор „Орлів" у Крилосі.

Книгарня розвивається. Книгарня й Базар „Рідної Школи" в Галичі дуже гарно розвивається та з кожним днем збільшує свої торги. Там дістають усякі інформації прогульковці, що йдуть до княжого Галича-Крилоса.

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Театр:

Вівторок 9. 8. год. 8. веч. „Втішаймось життям“.

Середа 10. 8. год. 8. веч. „Шестий поверх“.

Четвер 11. 8. год. 8. веч. „Шестий поверх“.

Пятниця 12. 8. год. 8. веч. „Люди ва нрізі“.

Театр Рівнородностей:

Від понеділка 11. 7. нечинний.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

ДЕЛЯТИН:
9. 8. Чесна Сузанна.
10. 8. Пісня Бескиду.
11. 8. Гетьман Полуботок.
12. 8. Мазепа.

НАДВІРНА:
13. 8. Пісня Бескиду.
17. 8. Чесна Сузанна.
18. 8. Пан Твардовський.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

КОСІВ:
9. 8. Пригода в Черчі.
10. 8. Процес Мері Деген.
11. 8. Шалена Льоля.

КУТИ:
12. 8. Орфей у пеклі.
13. 8. Шалена Льоля.
14. 8. Орлення.

Українська Нар. Капеля „Чайка“.

9. 8. Кути.

Репрезентаційний цирк Станєвських (вул. Пелчинська).

Вівторок 9. 8. дві вистави: в год. 4.30 попол. і 8.30 веч.

КІНА.

АДРІЯ: „Дорога до слави“; „Північ кличе“.
АПОЛЬО: „Каліф із Багдаду“ з Еді Кантором.
АТЛЯНТИК: „У пастці“, „Джентельмен вирвть жінці“.
БАЛТИК: „Саратога“, „Народини зірки“.
ВАНДА: „Промені загади“, „Пізналися в Монте Карльо“.
ГРАЖИНА: „Пікова дама“ на осн. Пушкіна“, „Побралися завчасно“.
ЕВРОПА: „Химерна експедіентка“ з Даніелею Даріє.
КАСІНО: „Чорний пірат“.
КОПЕРНИК: „Тигр із Ешнапуру“, Королівські дні в Парижі“.
МАРУСЕНЬКА: „Тигр із Ешнапуру“.
МЕТРО: „Пізналися в Монте-Карльо“ „Пропащий острів“.
МІРАЖ: „Благословенна земля“.
МУЗА: „Грізний Біль“ (з Волесом Бірі).
ПАЛЯС: „Вернися, моя маленька!“
ПАКС: нечинне.
РАЙ: „Панна Петрусь“, „Тові з Відня“.
РІЯЛЬТО: „Чорні очі“ з Сімоне Сімон.
РОКСІ: „Авдієнція в Ішлі“ з Мартою Еґерт.
СВІТ: „Сіттінг Бул“, „Сенсацією живе світ“.
СТИЛЕВЕ: „Весна над Секваною“ та ревія.
ТОН: „Втікач із Сан Квентину“, „Стріл у ночі“.
УТІХА: „Під чужим прізвищем“ і ревія
ХИМЕРА: „Хлопці з Тиролю“.

ФОТОПЛЯСТІКОН.
(пл. Марійська)
„Люрд — місто чудес“.

ФОТОПЛЯСТІКОН „Світовид“ (Пасаж Гавсмана ч. 7):
Нечинне.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Вівторок, 9. серпня 1938.

6.15 Ран. пісня, 6.20 Музика з плит, 6.45 Руханка, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Орх., 8.00 Поранок при мікрофоні, пл., анекдоти, комунікати, 12.03 Полудн. авд., 14.00 Легка музика в пл., 14.15 Концерт бажань, 15.00 Біржа, 15.10 Програма на завтра, 15.15 По широкому світі, авд. для старших дітей, 15.35 Фін.-госп. актуалії, 15.45 Госп. вістки, 16.00 Концерт розр. орх., 16.45 Мандрівки по Поліссі, опов., 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Мандрівка по Лемківщині, Гутірка, **Лемківські пісні**, 17.55 Гальо! Позір! 18.00 На вересах чатують велетні мисливці, гутірка, вик. Аксель Стеерна, 18.10 Камер. концерт, 18.45 Пир життя, Ад. Дигасінського, 19.00 Спів. рестіталь у супр. форт., 19.20, 20.35 Акт. гутірка, 19.30 У країні казки, розр. концерт, у перерві „Золота рибка“ скеч, 20.25 Легкоатлет. метч Польща-Фінляндія, 20.45 Веч. денник, 21.00 Три знаки запиту, 21.10 На возі та під возом, словно-муз. авд., 21.50, 22.00 Спорт, 22.05—23.00 Історія комедії, 23.00 Ост. вістки, 23.05—23.55 Симф. концерт у вик. орх. (Варшава II.).

Середа, 10. серпня 1938.

6.15 Ран. пісня, 6.20 Музика з плит, 6.45 Руханка, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Концерт орх., 8.00 Снідання при оркестрі, 12.03 Полуднева авд., 14.00 Інформ. Газетка в українській мові, **14.10 Українські пісні з пл. (Ой сів пугач, Ой надійшла чорна хмара, Ой, чого ти зажурився, Не вір дівчино, Сцена з оп. „На хуторі“, Колесса „Гей там на горі“, „Ой у полі жито“**, 14.35 Увертури з пл., 15.00 Біржа, 15.05 Господарські та сусп. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 Трохи пісні, трохи слова, авд. для дітей, „Пригода в Жовкві“, музика з пл., 15.45 Господарські вістки, 16.00 Екзотичні мельодії, орх., 16.45 Варшавська битва, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Музика давніх мистців, камер. концерт, **Петро Пшеничка віол., 17.40** Старий Львів: Давні літер. прогульки, 17.55 Гальо! Позір! 18.00 Міські плянтації Познаня, 18.10 Спів. рестіталь Евг. Лосовської, мецосопр., 18.45 Пир життя, Ад. Дигасінського, 19.00 Конкурсова авд. П. Радія, 19.20 20.55 Актуальна гутірка, 19.30 При каварнянім столику — вчора та нині, розр. концерт, 20.45 Веч. денник, 21.00 Добір і засів жита, 21.50 22.00 Спорт 22.05—23.00 У ритмі танку, легка муз. авд., сопран, гармонійка, пл., 23.00 Ост. вістки.

Четвер, 11. серпня 1938.

6.15 Ранішня пісня, 6.20 Музика в пл., 6.45 Руханка, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Орх. музика 8.00 Веселе добридень, пл., анекдоти, комунікати, 12.03 Полуднева авд., 14.00 Легка музика з пл., 14.15 Італійські пісеньки у вик. Г. Вева, тенор, в супр. форт., 15.00 Біржа, 15.05 Госп. і сусп. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 Мої вакації, повість Старого Доктора для дітей, 15.30 Тетмаєр: „О. Петро“ в муз. іл., 15.45 Господарські вістки, 16.00 Концерт солістів, 16.40 Відбірник в акті, 16.45 Штука відпочинку, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Камер. музика з пл., 17.40 „Орсо“, новеля Сенкевича, 17.55 Гальо! Позір! 18.00 Королівська недуга, 18.10 Театр Уяви: „Маски“ Павла Ціннера, 18.40 Музика з пл., 18.50 Спів. рестіталь Ір. Айзен у супр. форт., 19.15, 20.55 Актуальна гутірка, 19.25 Від шімі до каріоки, розр. концерт, у перерві скеч „Остання неділя“, 20.45 Веч. денник, 21.00 Актуальність, 21.10 Розспіване авто, легка муз.-словна авд., 21.50 22.00 Спорт, 22.05 Веселий четвер, словно-муз. авд., 23.00 Ост. вістки, 23.10—23.55 Перша симфонія Брамса з пл. (Варшава II).

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Вівторок, 9. серпня 1938.

БЕРЛІН 18.00 Розр. музика, 19.45 Веч гомін, 20.10 21.00 Шубертівський концерт, БІЛГОРОД 18.20 20.00 Нар. пісні, 22.15 Форт., БУДАПЕШТ 13.30 Циг. музика, 18.35 Сольо на арфі, 19.30 20.00 Вечір мадярської музики, 21.20 Форт. рестіталь Фараго, 22.00 Фр. музика, ВІДЕНЬ 12.00 13.15 Розр. концерт, 14.10 Нар. і міські мельодії, 18.15 Пісні та балади Райтера, КОШИЦІ 14.10 18.45 Вістки, 18.00 Ревія, ЛЬОНДОН РЕДЖ. 20.00 Симф. концерт із Квінс Гол, МІЛЯНО 17.15 Спів, 19.30 Розр. музика, 21.00 22.00 23.00 Вечір опер: „Іль каріл...ьон маджіко“ муз. ком. Пік-Манджагаллі, „Роза Роса“ оп. Ренцо Босі, ПРАГА 8.20 Сальон. музика, 19.25 20.00 Розр. музика, 20.55 21.00 Концерт фільг. орх., РАДІО ПАРІ 19.00 Пісні, 20.15 21.00 Камер. музика, 21.30 22.00 23.00 Театр Уяви: „Американська трагедія“ на осн. Драйзера, РИГА 7.40 Лотиська музика, РИМ 17.15 Розр. музика, 21.00 22.00 „Іль джіро дель мондо“ ком. Віолі, опісля комунікати й музика, СОФІЯ 18.00 Концерт війсьж. орх., 18.50 Популярна музика, 20.55 21.00 Рос. романси.

Середа, 10. серпня 1938.

БЕРЛІН 14.15 Розр. музика, 18.00 Балет. музика, 18.30 Берлін-Рим-Токіо, пісні у вик. хорів молоді й орх., 19.00 Розр. музика, 20.15, 21.00 Веселий вечір пісні, танку й муз., БІЛГОРОД 20.00, 21.30 Спів. рестіталь, 21.00 Гумор, 22.20 Російські пісні, БУДАПЕШТ 12.05 Концерт орхестри балалайк., 17.00 Сирвнка, 18.00 Танк. муз., 19.30 Спів., 20.25 Військ. орх., 21.10, 22.00 Циг. музика, ВІДЕНЬ 12.00, 16.00, 17.10, Орх. концерт, 18.20 Моцарт-Вольф, сопр., форт., 22.30, 23.00 „Музика з Відня“ орх. концерт, КОШИЦІ 7.35 Огляд преси, 14.10 18.45 Вістки, 18.00 Книга найкращий приятель, Музика з пл., Декламація, Міговк П. „Дві нерідні сестри“ новели, ЛІОН 20.30, 21.00, 22.00 „Фавст“ траг. Гетого з муз. Берліоза, Ліста, Шумана, Вагнера, МІЛЯНО 17.15 Танк. музика, 19.30 Розр. музика, 21.00 Симф. джез, 22.00 Комедія, опісля музика, ПРАГА 17.40 Сирвнка, 18.20 Легка музика, 19.25, 20.00, 21.00 „Чортівський мур“ оп. Сметани з плит, РАДІО ПАРІ 18.00 Пісні, 20.30 Скр. рестіт. 21.00, 22.00 Кабарет, РИМ 17.15, 21.00 Віол. 21.50, 22.00 Розр. музика, СОФІЯ 19.15, 20.00, 21.00, „Ліда“ оп. Берліа.

Четвер, 11. серпня 1938.

БЕРЛІН 12.00 Розр. концерт, 17.30 Романтична музика, форт., клярнет, 19.00 Сучасна музика, 20.10 21.00 Веселий вечір. БІЛГОРОД 21.00 Нар. пісні. БУДАПЕШТ 17.30 18.00 Циг. музика, 19.00 20.00 Орх. концерт, 20.15 21.00 22.00 23.00 Оперетка, ВІДЕНЬ 14.10 19.05 Розр. музика, 18.20 Концерт із Льондону, ВЕЖА АЙФЛЯ 20.15 21.00 22.00 „Аїда“ оп. Верді, в участю Лявері Вольні, ГІЛЬВЕРЗУМ I. 21.00 Концерт із Шевенінґен із участю співачки Марії Дубас, КОШИЦІ 14.10 18.45 Вістки, 18.15 Госп. огляд, Музика з пл., МІЛЯНО 17.15 Вок. концерт, 19.30 Розр. музика, 21.00 22.00 „Тангайзер“ оп. Вагнера, ПРАГА 17.40 Спів, 18.20 Сальон. музика, 22.30 Квартет ч. 2. Яначека, ПРАГА II 20.00 21.00 „Роз-Марі“ оп. Фрімля, РАДІО ПАРІ 18.00 Театр Уяви, 20.15 Пісні, 20.30 21.00 22.00 Концерт т-ва авторів і композиторів, РИМ 17.15 Танк. музика, 21.00 22.00 Симф. концерт, СТОКГОЛЬМ 22.15 „Аїда“ оп. Верді (дія IV), СОФІЯ 18.00 Військ. музика, 19.15 Популярна музика, 19.45 Форт.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“

Львів, 8 серпня 1938.

1 кг. масла десер. бльок без оп.	3·05 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак.	3·10 зол.
молоко	16—17 сот.
яйця (копа)	3·70 зол.,

Тенденція на масло і молоко звишк. на яйця слаба.

ОПОВІСТКА.

На Українських Інвалідів зложили в Адм. „Діла“ зол. 5.36 Службовики Союзу Українських Кооператив у Грималові.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО“.

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . . . зол. 0.35
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках . зол. 0.60
1 мм одношпальтовий на першій сторінці . зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні і приват. кореспонденція по зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п. . . . . зол. 0.10
шукаючі праці . . . . зол. 0.05
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . зол. ...
Остання сторінка 1/2 . . . . . зол. ...
Остання сторінка 1/4 . . . . . зол. ...
Остання сторінка 1/8 . . . . . зол. ...

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ...